ژن و باران

2000

دوو هەزار وشە
بۆ ساڵی دوو هەزار

ئەمە قسەی ئاوە، پێکەنینی ئاوە، گریانی ئاوە
لەڕێ ڕەوی: دوو هەزار رووبارە سیمای زەماندا.
قسەی بەردەو هاواری بەردە
لە یەکەمین ساتەوەختی هەناسەکانی زەمیندا.
سوڕانەوەی ژانە بەدەوری ژیانداو
قسەی (با)یەو سترانی (با)یەو ڕەنگی لێ ئەپژێو
دەنگی خاکەو ڤیژەی سروشتە وەختێ مرۆڤ
لە دایك ئەبێت و وەختێ ئەمرێ!
ئەمە گێڕانەوەی دیرۆکەکانی سەرنجە.. سەرنج کاتێ
ئەبێ بە دۆزەخ و بەهەشت، ئەبێ بە پەپوولەو باران
بە مەوداکانی پرسیارو بە تۆفان و.. وەختێ بینین
ئەبێ بە پۆلە باڵندەی وشەو ئیتر ئەدا لەشەقەی باڵ.
گێڕانەوەی دوو هەزار ڕووناکیی. دووهەزار تاریکیی.
دوو هەزار کازیوەو دووهەزار ئێوارەو گێڕانەوەی

خەونەکانی هەورەو سامانڵ!.
ئەمە ڕۆژژمێری چاوە لە دوو هەزار گۆشەی نیگاوە
لە دووهەزار پەڕەی دووکەڵ و شووشەی چراوە:
ساڵێ فرمێسك ئەیشواتەوەو ساڵێ عەشق ئەیخواتەوەو
ساڵێکی دی لەناو تاریکیدا ئەڕوێ و ساڵێکی تر خۆڵەمێشەو
بیرچوونەوە دایئەپۆشێ.
ئەمە زاری تەلیسماویی منە
زریکەمە وەختێ وەك سەهۆڵ ئەیبەستێ و
ئەمە دەورانی سەهۆڵبەندانەو.. دەورانی تەم
لە داوێنی بەفریینی ئاسیای پچوکەوە نوورێکی سوور
کەوتە ناو لانکەی بەردیین و باوەشی چیاوە.
زمان تەقیەوەو، زەردەشت بە ئاگر"گاتا"ی نووسییەوەو
"مەزدە" پرشنگی ڕۆحی بەخشییەوەو
"ئەهریمەن" گفەی برین و ئازار.
"میدییەکان" باڵی بەرینی هێزبوون، لە هەڵکشاندا
ڕووەو لوتکەکان. سیما: داستان بوو، ڕوانین بڵێسەو
بڕوا ئاگردان. چاوی میدییەکان چاوی پشکۆبوون
باوەشیان ئەکرد بە ڕۆژهەڵاتداو لە سیلەی هەموو ساڵێکی نوێدا
باڵای شەوێکیان گڕ تێبەرئەداو، ئەبوون بە ئەسپی تیژی باوبۆران.
وەرزیان ئەئاژوو.
یەزدان ئاسمان و جریوەی دوور بوو.
باران ترس بوو.. ترسێکی تەڕبوو.

بەفر ترس بوو.. ترسێکی سپیی.
ڕوانین گەڵابوو وەختێ شین ئەبوو.
ڕوانین درەخت بوو وەختێ ئەوەری.
هەموو ساڵێ ڕوخساری من ئەبوو بە پرسێکی تازە
ڕووم ڕووی کەڵەکێوییەکان و
چاوم ئاوێنەی گۆماوو
زارم ئەشکەوتی ساڵان بوو.
لە دوندەوە ئاگرەکان تلۆربوونەوەو ئاتشگەکان ساردبوونەوە
"موغ" هەڵات و دەم و چاوم کوژایەوە. ئاسمان بەسەر مندا ڕوخاو
بووم بەژێر تەمی ساڵەوەو خواوەندەکانی خۆم ونکردا.
زەوی هەر ئەسووڕێتەوەو
شەوم درێژ ئەبێتەوەو
دەنگم ناگاتە هیچ خوایەك.. تەماشام چقڵ دەرئەکات.
سەرنجم بووە بە ڕێگای شمشێری نوێی لەلەوە هێرش بردوو:
بۆ سەر جەستەی وشەکانم، بۆ سەر پاشماوەی دواخۆزگەی ئاتەشگەدەم
بیابان ئاخم قووت ئەداو
بیابان خۆڵی هێناوە، لەگەڵ پەیامێکی نوێدا
لەناو بەهەشتێکی نوێدا، لە ناو دۆزخێکی نوێدا
بۆ ڕێگاکانی هەناسەم.
ساڵ شمشێر بوو بۆ سەر پەڕاندنی دەنگم
ساڵ ئاگربو بۆ سووتان و هەڵقرچانی بەفری جەستەم
ساڵ هەر سیمای خەلیفە بوو لەناو زریانی غەزەبدا

ساڵ سێ سەدوو شەست و هێند دەمە چەقۆبوو
لەناو دڵە بچکۆلەکەی مندا.
ژان منەو، بووە بە ڕۆژگارو شەوگار
کارەسات منەو، بووە بە سەعات.. مەرگیش منەو
بووە بە مەرگی رۆژهەڵات.
ڕوخساری من خەریتەیە لە بەردەمی شیرەکاندا
لە بەردەمی رمەکاندا. لە بەردەمی مەنجەنیق و لە ژێر سمی بەڵاکاندا.
ساڵ ئۆردوەو دێتە سەرم
ساڵ دووکەڵکێشی مێژوومە
ساڵ حەریقەو تێم بەرئەبێ.
ساڵ شەختە بەندانی ڕەنگەو تەمەنیشم تابلۆی ئەوە.
ساڵ سەرچاوەی نامۆییەو
ئەم لەشەیشم ڕووبارێکی درێژی ئەو.
بەمجۆرە ڕووەکی ساڵ، زاووزێی بە ترسی منەوە ئەکرد!.
بەمجۆرە ڕووەکی ساڵ، دارستانەکانی ساڵ، شاخەکانی ساڵ
ڕێ و بانەکانی ساڵ، بۆنی تیژی نوشوستی منیان گرت.
من هەبووم و نەبووم. بە درێژایی دووکەڵ و بەقوڵایی نائومێدیو
بە پانایی قریشکەو هاوار، سەدەکانم لەکۆڵ کردوو برینەکانم کرد
بە کاڵاو ملی ڕێی نەهاتم گرت. بەمجۆرە مردنی خۆم ئەژمارد.
من هەبووم و نەبووم و روخساریشم نە هەورێ بوو بباریێت و
نە هەورێ بوو لابچێت و لە نێوانی کوژانەوەو داگیرساندا
من خوێنێکی لەبەر ڕۆیشتوی تەنی خۆم بووم. لەبەر دەرگای سەدەکاندا

ئەبووم بە قوربانیی پرسیار. لەبەر دەرکی سەدەکاندا، من شەوێکی پیرەمێردی کۆماوە بووم، نە خۆر دەرگای لێکردمەوەو نە بارانێ سەوزی کردم و نە بووم بە مەوسمێکی دیار.

دەم و چاوی سەدەکانم، ئەشکەنجە، وێنەکێشیان بوو
بۆیە وەختێ وردبیتەوە گوڵ ئەبینی
بە ڕەنگ و بۆی کوژراوەوە سەما ئەکاو
وشەیش ئەبینی بە جلی خوێنینەوە شایی ئەکاو
ساڵ ئەبینی وەرزەکانی وەك چوار گۆرانیی بریندار
بە دوای خۆیدا بە کێش ئەکا!.
من ڕوخسارم لەمسەرەوە هەتا ئەوسەر
کاروانێکە لە ئەستێرەی چوکڵە شکاو.
کاروانێکە لە ئاوێنەی درز بردوو.
ڕێچکەی زامانی وروژاو:
سیمای ناو گێژاوی منن لەمپەڕەوە هەتا ئەوپەڕ.
"سوڵتان" و"خان" سەری منیان بۆخۆیان برد
کردیان بە کورسی و هەورەبان.
ساڵ تونێلی لەشی کوناودەری خۆمە
ئەم سەری ساڵ لاشەی وەرزم ئەداتە دەست ئەوسەری ساڵ.
خان و سوڵتان... چاویان دزیم. دەنگیان دزیم. ڕەنگیان دزیم بۆنیان دزیم.. یادگار و خەویان دزیم.. خان و سوڵتان.
سێدارەیە زەمانی من. مێخ کێشانەو خاکەسارەو کۆتەڵێکی زیندووانە هەبوونی من!.

ڕۆژ هاژەی کرد لەناو خەمماو.. ڕووناکیی برد.
شەو هاژەی کرد لەناو چاوماو.. دڵنیایی و ئارامی برد.
من روخسارێکی شپرزەی سیا ساڵی ئەم ژیانەم
من گریان و من پێکەنینی قوربانی بەر ئاوێنەم.
لەهەر کوێ سیمام لابدات.. درەختێکی ئازار ئەڕوێ.
لەهەر کوێ دەنگم لابدات.. کڵپەی جەهەنەمێ ئەدوێ.
لەهەر کوێ رەنگم بپژێ.. باڵندەی مەرگ پەیدائەبێ.
سەدەیەك و دووسەدەو سیان، شەوم لە خوێنما داگیرسان.
سەدەیەك و دوو سەدەو چوار.. من عەشقێکی لەت و پەتو
من دوو کەڵێکی پەرت پەرت و من تەونێکی هەزار ساڵەی
گینگڵ و ژان
وەختێ سەرت ئەکەیتەوە.. پڕە لە مەرگی نێو داستان.
وەختێ دڵت ئەکەیتەوە.. پڕە لە گوڵزاری مردووی لەشی ماڵان.
وەختێ ڕۆحت ئەخەیتە سەر لەپی دەستت و بەرەو بەرزایی هەڵئەفڕی، ئەبی بە ئاوێنەی ئاسۆو شانۆی ئاسمان. ڕائەپەڕی جارێك و دووان و سیان و چوار. ڕائەپەڕی ساڵێك و دەو بیست و سەدو ڕائەپەڕی و لە مردندا باوەش ئەکەیت بە ژیانداو لە دۆزەخدا گوڵی بەفر ئەچنیت و ئەبی بەجریوەی بەیان.
داناسەکنێی وەکوو گیانی بوومەلەرزە و دڵی گەرداو
داناسەکنێی تۆی قوربانیی ئەبی بە گڕی چراوگێ
وەختێ ئیتر کە بۆ دواجار لەناو چنگی ڕەشەبادا
چرا ئەمرێ!

تۆ هەزار وێنەی مردنی لە ڕۆژژمێری ساڵاندا
هەر وێنەیەك: ڕەنگێ بووە بەتابووتی و
ڕەنگێ بووە بە گۆڕیچەی.
تۆ هەزار هەزار وێنەی قوربانیت
تۆ هەزار هەزار تەماشای چاوی شەوو چاوی رۆژی
وێنەی تارمایی ئەوینی مێژووی ئاوو مێژووی گڵی
وێنەی ئاخی لە وەختی باڵە فڕێدا.. وێنەی هەناسەی ئاوارەی.
وێنەی دەنگی، وێنەی بۆنی، وێنەی زرنگەی ئازاریو
وێنەی شەوقی نائومێدی و وێنەی خولیای بێ پەنایت و
وێنەی هەموو شتێکی بێ وێنەی!.
لە تاقە یەك تەماشاتا.. چەندین ئاسمان ئەکرێنەوە.
لە تاقە یەك نیگای تۆدا.. چەندین عەشق ئەتوێنەوە.
لە تاقە یەك گۆشەی چاوتا.. چەندین پرشنگی سێ گۆشەو
چەندین پەنجەرەی چوار گۆشەو چەندین حەزی بازنەیی
تێکەڵ ئەبن و لوول ئەخۆن و بەسەر یەكدا ئەشکێنەوە.
تۆ بڕوانە من دەم و چاوی ڕیز بەستووی
دووهەزار ساڵی وێرانەم:
تۆ بڕوانە من دەم و چاوی ڕیز بەستووی
دووهەزار ساڵی کاولاشم
پڕم لە زایەڵەی کۆچ و پڕم لە ئاوازی ڕەش و
پڕم لە هاواری سوورو پڕم لەهەوری نەزۆك و
پڕم لە خەونی خۆڵەمێش.

وردبەرەوە! من دەم و چاوی ڕیز بەستووی
دوو هەزار ساڵی وڵاتی بێوەژنم
پڕم لە پاییزی وشەو پڕم لە گیانەلاّی باران و
پڕم لە ڕەنگی کوژراوو پڕم لە خەمی پیرەڵۆك
من قوربانیی بەردەم هەموو سەدەکانم
هەتاوی دیل، ئاوی خنکاوو، قەلاّی ڕوخاوی ئاوێنەو
شەقامەکانی قەنارەو، کتێبەکانی زیندان و
سترانی لەت و پەت کراو.. من بووم من من.
من قوربانیی پەنجەکانی دەستی خۆیشمم
ڕووبار بووم و.. سەرچاوەی ڕووبار.. خۆم کوشتم
تۆ بڕوانە وردوخاش بوونی ئاوێنەو.. خۆکوژیم و.. هەردەستی خۆم.
من مەرگم نیشانەی گەوجێتی ژیانم بوو. نیشانەی بزربوونی سەری.
خۆم و دەنگی خۆم بوو. دووهەزارجار هەمان گێژەن قووتی دام و
دووهەزارجار هەمان ئاگر سوتاندمی و دووهەزار جار هەرهەمان کۆچ
سالاّنی تیا وەراندم و بەلاّم سەرم نەدۆزییەوە بەلاّم دەنگم
نەدۆزییەوەو کەچی چوومەوە ناو هەمان ئاگرو چوومەوە سەر هەمان ڕێو بان.
من ون بوونم لەخۆمدایە.
ساڵ ئەسپێکە غار ئەکات و من وەستاوم
ساڵ ئەچێتە دوا ڕۆژەوەو من ڕابوردوی چاو بەستراوم.
من بەتەنها ئاوابوونم. من ون بوونم لە خۆمدایە.
"مەلەك تاوس" یەکەم باڵندەی پیرۆزی ناو ڕۆحم بوو
کە بە دەنووك تیشك تۆو کاو لە باران و تەم و مژدا بە شوێن هەتاودا بگەڕێ و

ڕووبکاتە نێو ئاپوورەی"فەقیران" و ئەوان بکا بە هەوارو پشت و پەنا.
یەکەم پەنجەرەی ناو سەرم هۆنراوەبوو. پەنجەرە چوارگۆشەکانی بابا تاهیر بوون بە یەکەم تاقی ماڵی نیشتەجێ بووی وشەکانم. لە"چاڵدێران"دا هەناسەم وەکوو جەستەم وەکوو دەنگم دابەشکرا. لەو دەمەوە تێکەڵ بە شەوی ون بوونی ڕەنگی خۆم بووم، من ڕەژوو بووم خرامە ناو کوورەکانی وەزەنەوە.. لەو دەمەوە هەتا ئێستا گەر لەسەر ڕا بۆمبڕوانی: من دەم و چاوی سووتاوی دەشت و دەرم، لەخوارەوە بۆمبڕوانی: لەسەرەوە من تووناوتوونی دووکەڵم. لە ڕاستەوە بۆمبڕوانی: من لایەکی دەم و چاوی هەڵقرچاوی وەرزەکانم و لەچەپەوە من لاکەی تری ڕوخساری سەدەی خوێن و سەدەی شەڕم.

شەڕ.. شەڕ.. شەڕ.. من هەر ئەسپی ناو شەڕگەبووم
نە کەللەم و نە حیلەم و نە چوارپەلم هی خۆم نەبوو
من هەر ئەسپی ناوشەڕگەبووم.. شەڕ شەڕ شەڕ
شەڕی ناو دەروونی خۆم و شەڕی دەست و سەری خۆم و
شەڕی بێ کۆتایی نێوان لوتکەکانی چیای جەستەم.
زریکەی ژن و ساڵانم ئاوێتە بوون.
کڕووزانەوەی منداڵ و گڕوگیای خاك ئاوێتەبوون.
ژن فرمێسکی مێژووی منە. منداڵ گریانی گەنم و جۆو کانیی منە.
ژن ئاسکێکی زامدارەو لە بەرکاوی حیکایەتی ساڵەکانما ئەباڕێنێ و
ژن ڕووخساری دوو هەزار ساڵی سەرسامیی و بێدەنگیمە و
منداڵ سترانی ناو تەم و پەپوولەی قوڕگی ئاگرو
زەردەخەنەی بێشکەیەکی سەر هەڵدێری کێوەکانی ژانی منە!.

له ساڵێکدا گەر یەك گوڵم لەناو چاوما پێ بکەنێ و
له ساڵێکدا گەر یەك وشەم له کتێبما پێ بکەنێ و
له ساڵێکدا گەریەك ڕۆژم له نەورۆزدا سەما بکاو هەڵبپەڕێ.
من درێژەی یەك هاوارم له ئەشکەوتەوە بۆ شەقام.
من ڕەنگدانەوەی یەك ترسم له هەڵهاتنی خۆرەوە تا خۆرئاوا.
لەناو ساڵانی ئاگردا دارستان بووم. لەناو ساڵانی زریاندا
دووڕییانی باوبۆران بووم. له ساڵانی برسێتیدا من پاییزی دەردەدارو
له ساڵانی بەستەڵەکا من ڕەقبوونەوەی هەتاوو هیواکان بووم.
له چوخمی تاریکی هۆشما ناو بەناوێ مۆمێك ئەهات دائەگیرساو
لەپڕیشدا (با)یەك ئەهات ئەبوو بە شالاّوی ڕق و شەوقی ئەناشت
شەڕی نێوان (با) و ڕووناکیی،
داگیرسان و کوژانەوە،
لەناو سەرما کوێرە سەرچاوەی خامۆشیان هەڵتەکان و تەقانەوە.
لەناو سەرما پرسیار کەوتە وروژان و
له جەستەمدا حیلەی سڕبووی ساڵانی من ژیانەوە.
شەڕی نێوان بوون و نەبوون منیان له ژێر ژیلەمۆوە کرد بەکڵپەو
منیان لەناو دۆڵەکانی خۆڵەمێش و سەرابەوە هەستانەوە
ڕیزە چراخانی وشە له جزیرە و بۆتانەوە بەسەر بەفرا بازیان ئەداو
بە وێنەی عەشقی مەم و زین ئەبوون بە خەیاڵی (خانی) و ئەبوون
بە خۆشەویستیی زمان و بە ئەوینی دارو بەردو بە ڕەنگەکانی سروشت و
بە لاوك و بە داستان و بە شەونمی کەنار دیجلەو بە سروودی ئازادیم و
لەناو ناخما ئەتوانەوە

سالێ ئەڕژێـتە سالەوەو بیر ئەڕژێتە بیرەوەو، لە دوورەوە، لەناو
گەرووی فەڕەنساوە، لە شۆڕشی نانی برسی و ئاوی تینووی هاوینەوە،
پرشنگەکانی ئازادیی لە پەیامی سێ گۆشەدا بەرەو دنیا ئەپەڕنەوەو
منیش ڕووناکتر ئەبمەوە
ئەمە قسەی خاك و خۆڵە وەختێ ئیتر ڕائەپەڕێ و
پێی بەچەکمەی شەوەزەنگ و غەوارەکان قوبوڵ ناکا.
ئەمە قسەی داربەڕووە، قسەی دەشتە، قسەی خوێنەو قسەی
عەشقەو قسەی کۆترە باریکەیەو قسەی تاوێرەکانی کێوانەو قسەی جادەکانی
شارە، قسەی باڵای یاخیی بوونی ساڵانێکە بەسەر ئاسمان
کون ئەکەن و لەناو بریندا هەڵئەکەن. قسەی هەقەو خوایش لەگەڵیا
هاوار ئەکات. ئەمە قسەی قوربانییە وەختێ وشەی ئەبنە یاقووت.
مەمکی ژنە لەو دەمەدا ئەقریشکێنن. ئەمە پەیڤی ئازادییە وەختێ ئەبێ
بە درەختی ڕۆژەکانم و سێوی دڵو ڕۆحم ئەگرێ. پەیڤی ڕووناکییە وەختێ
شەهید ئەبێ.
هەورێ دێت و هەورێ ئەڕوا.
وەرزێ ئەمرێ و وەرزێ ئەزێ و
من ئێستاکە بووم بە ڕیزە مەشخەڵانی دەریاچەی"وان"
سەرانسەری چەوسانەوەم داگیرساوە.
سەرانسەری نەخشە و باڵام بووە بە قەڵبەزەی سوورو
سەرانسەری نائومێدیم پڕهەتاوە.
زەمان کاژ فڕێ ئەدات و زەمان باڵی تازەی لێ ئەڕوێت و
زەمان چڕتر ئەبێتەوەو زەمان زەنگم بۆ لێ ئەدات!.

چاوی"ئامەد" بوو بە چرای گەڕۆك و قەڵای هەولێربووە بە قەڵای

تەمەنی حەیرانی من. لە ڕۆژهەڵاتدا"ئەردەڵان" هەڵۆیەکە چاوی تیژی

بڕیوەتە ئایندەی دوور. بۆ یەکەم جار"شەرەفخان" مێژووی هاوارو

بن و بنەچەی ئازارم تۆمار ئەکاو کڵۆڵیم ئەگێڕێتەوە.

بەردەوامە خۆکوژیی وەرزەکانی من.

بەردەوامە خۆکوژیی ڕۆژەکانی من.

هەموو جارێ ئەبم بە بڵێسەی یاخی و هەر جۆگەی خۆم ئەمخنکێنێ

بەردەوامە مەرگی من و بەردەوامە هەستانەوەم.

خۆم یەکێکم و هەموو ڕۆژ سێجار ئەکوژرێم.

بەردەوامە سەربڕینم و بەردەوامە ژیانەوەم.

سۆران بووە بە پشکۆی ناو خەوی سوڵتان.

سلەیمانی لە شیعرا ئەدرەوشێتەوەو"نالیی" بووە

بە منارەی ئەم زمانەو، "مەولانە" نامۆی ماڵی باوو باپیری خۆیەتی و

سنەوبەر خۆی هەڵئەکەنێ و سەرهەڵئەگرێ بۆ هەندەران.

ڕۆژان ئەمرن.. ڕۆژان ئەزێن... لە کۆیەداو

لەناو ژوورێکی بچوکدا"حاجی" ئەبێ بە ئاسمانێ و

شیعرەکانی بە مانگەشەو... حاجی ئەبێ بە وڵات و

شیعرەکانی بە پۆلە کەو

وائێستاکەیش بەدرخانیەکان لە "سەرما"

بوون بە شەقامی کازیوەو وشەی گوڵدان.

بۆ یەکەم جار یەکەم پلیکەی ڕۆژنامە دائەنێن و

بۆ یەکەم جار زریکەکانم چاپ ئەکەن.

بۆ یەکەم جار باڵەخانەیەك لە وشە. تەلارێك لە شیعرو مێژووو
فوارەیەك لە بۆن و ڕەنگم بەرزئەکەنەوە بۆ ئاسمان.
لە دوامەوە سەدەکان ئەچنە تەمەوە، . لە پێشمەوە جیهان ئەبێ
بە پێچکەکانی ئەتۆم و سەدەی بیستەم دێتە دەرێ. تەرمی ئیمپراتۆری
بەردو شمشێر هەڵئەدەنە ناو زەریاوە. ئیمپراتۆریای زەریای چلێس
نێوەی ڕۆژهەڵات و من و نەوت و خوێن و شاخ و سەحرا هەڵئەلووشێ.
دەم و چاوم ئەبێ بە شاپلێتەی گڕدار
باڵای تفەنگ ئەبێ بە ئەسپی ڕەش و یاڵ بڕو
لەجەستەی"بەردەقارەمان" بەیانیەك دائەتاشم.
ساڵ ئەچێتە ناو ساڵەوەو خوێن ئەچێتە ناو خوێنەوەو
"دەرسیم" سەری ئەداتە دەست بەفری بەر باهۆزی پیران
ئیتر سەر ئەبێ بە مانگ و لەسەر چیای جودی هەڵدێ.
دیسانەوە جارێکی تر بە مردندا هەڵئەزنێم دیسانەوە ئاگریداغ
ئەبێ بەپڵنگی بەرد و سواری ئەبم..
لە باکووردا ئەتاتورکێ وشەم ئەداتە بەر قەمەو خەونەکانم کوێر ئەکات و
لە ڕۆژهەڵاتیشدا خانێ شەپۆلی ورمێم ئەکوژێ و
کەللە سەری سروودێکم بەسەرپردێکی شنۆدا هەڵئەواسێ.
حەسانەوە لە برینماو وچان لە هاوارما نییە..
ئەمە سەدەی چڕبوونەوەی مەرگەساتە و کارەساتەو
سەدەی قەنارە بەکۆڵەو قڕ ژهراویی.
ئەمە سەدەی لە خاچدانی عەشقی بێ داڵدەو بچووکە
سەدەی لێوی ماچ خوێناویی

سەرم ئەستێرە تەیرێکی بەرزە فڕەو لە ژێر قوببەی ڕامکردن و
ناو قەفەزی سەرزەمینی کۆیلەدا دابین ناکرێ. من ئەوینێکی
بچوکم. من ئەوینێکی بێکەسم. من تەنیاییم هێزی تەنیای
خوای تێدایە بۆیە نامرم!. بۆیە لەناو ژیلەمۆوە هەموو ساڵێ
سووتووم دیسان ئەبێتەوە بە باڵندەی ئەفسانەیی و جارێکیتر
لەناو مەرگا ژیانی نوێ ئەژێننەوەو باڵیش ئەگرم
حەسانەوە لە برینماو وچان لە هاوارما نییە.
دیسانەوە ئێوارەیەك، لە ڕۆژهەلاّتی جەستەماو لە چوارچراو لەناو
بەفرا سەروملم بوون بە هێشووی عەشقی سوورو خوێنم هەڵهات
دیسانەوە لە بوولێڵێکی ئەیلولدا هەڵگیرسام و بۆ چواردە ساڵ
عەشقم پژاو بەلاّم (پەری) من هەرنەهات. سەری ئەسپی خۆم
جێیهێشتم. دیسانەوە لە گۆڕەوە هەستامەوەو خۆڵەمێشم
کڵپەی کردوو ئەمجارەیان"قەندیل" بوو بە پشتی ئەسپ و
پاشەڕۆژیی بوو بە دەستم
ئەمە سەدەی چڕبوونەوەی مەرگەساتەو کارەساتەو
ئەمە سەدەی لە خاچدانی عەشقی بێ داڵدەو بچووکەو
سەدەی لێوی ماچ خوێناویی
من پانۆرامای ڕەنگاڵەی
هەموو چەشنە مردنێکی سالّم
بەیانییەك شارێك لەناو سنگی مندا خنکا. بەیانییەك بووم بە مەرگی
مۆمیابووی هەموو دنیا. بەیانییەك سەعات لەناو کاتژمێرما
دڵی وەستا. دارستانەکان پاڵکەوتن. ڕووبار لەجێی خۆیدا

نووست و زەوی ترسا. بەیانییەك لەناو چاوما شارێکم ناشت
بەیانییەك من بە پۆستی هەوایەکی ژەهراویدا ناونیشانی مەرگی تازەم
بۆجیهان نارد!
ئەوە منم نە ئەژیم و نە ئەمرم و
ئەسووتێم و ناسووتێم و ئەخنکێم و ناخنکێم و
ئەوە منم .. لە وەریندا
ژیان ئەگرم.
ئەمە ساڵی مەرگی بە پۆل پۆلی منە
پۆل پۆلی چاو.. پۆل پۆلی خەو
پۆل پۆلی ڕەنگ و پۆل پۆلی عەشقەکانم
ساڵی سەرژمێری کۆستە. سەرژمێری فرمێسکەکانی درەخت و
سەرژمێری هەناسەکانی گەرمییان. ساڵی سەرژمێری
وشەی فڕێنراوی دەنگی من و ساڵی چەکەرەکردنی سەری
منە لە بیابانی عەرعەرداو ساڵی پەڵەدانی مەرگم
لە دنیادا، ئەنفالەو ئەنفالەو ئەنفال. ساڵی تەنیایی
ڕاستییەو، ساڵی غەمگینیی خودایەو ساڵی نوشتانەوەی
بەردە لەبەردەمی کیمیاداو ساڵی چۆڵبوونی وڵاتی
عەشقستانەو ڕاکردنی بێشەڵانەو هەڵاتنی گۆڕستان و
خۆشاردنەوەی ئاگری نەورۆز. ئەنفالەو ئەنفالەو ئەنفال
من دۆزەخێکی ئەبەدیی ڕۆژهەڵاتم، ئەو نەفرەتەم ئەمسەرم وا
لە ئەنفالی ئەم دنیاداو ئەوسەریشم گوناهێکی تاق و تەنیای
بە کوڵ و کۆی جەهەننەم و قیامەتە. ئەنفالەو ئەنفالەو ئەنفال

"هەتا ئەمرم دێنە خەوم. هەموو شەوێ لە تەمتوومانی
مەراقماو لەودیو شووشەی سەرابەوە کۆمەڵ کۆمەڵ ئەیانبینم
شیعرم دەشتی ڕۆژی حەشر و ڤیژەی ئەوانی تیا ئەڕوێو
لەشم زوخاڵ" ئەنفال ئەنفال ئەنفال ئەنفال!
لە مەرگەوە هاتوومەوەو
ئەچم بۆلای یەکەم گوڵی مانگی مارت و
ئەچم بۆ لای"کێوەڕەش"و
بەردەم دەروازەی"ڕاپەڕین"
لەسەر ئەم پێستە سوتاوەو لەم سوتماکی جەستەیەدا
خونچەی وشەو گوڵە شیعرو گوڵە تابلۆو گوڵی گۆرانی و
مۆسیقا سەر دەردێنن. من نوێ بوونەوەی سەعات و
من سوێ بوونەوەی ڕۆژگارو نالەی شەووژانی مانگ و
قرچە قرچی دەقیقەم و بەڵام ئەمڕۆ پێ ئەکەنم
لە ئەنفالدا بوومە هەڵمی سەر تابووتی وڵاتێك و
بەڵام ئەمڕۆ لە چاوانی ڕانییەدا
من بەژن و باڵای زیوییني
درەوشاوەی بەر بارانم
وەرزی کۆچەو کۆچی سوورەو وەرزی ڕاکردنی شارە بۆ ئەشکەوت و
وەرزی ڕەوکردنی شەقام بۆ لای دەراڵی ناو چیا
وەرزی کۆچەو کۆچی تەڕەو جێهێشتنی گلێنەیەو جێهێشتنی
پەنجەکانی ڕووناکییەو جێهێشتنی ئاگری ماڵەو جێهێشتنی
خاڵخاڵۆکەی بیرەوەریی. وەرزی کۆچی ئازادییە، وەختێ ئازادیی

نایەوێ لە ژێر سایەی دەم و چاوی نێزەکاندا ئیتر بژی
وەرزی کۆچی جۆگەکانە، وەختێ ئیتر نایانەوێ ئاوکوژ لێیان بخواتەوە.
وەرزی کۆچی مەلەکانە وەختێ ئیتر نایانەوێ
لە هێلانەی ئاسمان کوژا هەڵبگورمێن. وەرزی کۆچی منداڵانە
وەختێ ئیتر نایانەوێ گوڵ کوژەکان گەورەیان بن. وەرزی
کۆچی هۆنراوەیە وەختێ ئیتر نایانەوێ ژێر بنمیچی سەری
ڕەقیب ئاسمانیان بێ!
کۆچمکردوو کۆچ بردمیە چاوبەچاوی ناو دنیاوە
لەو وەرزەوە، تارماییەکەی ئازاری من
لە گشت ماڵێکی جیهاندا
یان لە ژووری میوانیاندا دانیشتووە
یان بە پێوە لە باڵقۆن و بەرهەیوانی ڕوانینیانا ڕاوەستاوە
هەورێ ئەمرێ و هەورێ ئەزێ و
زەمان کاژ فڕێ ئەدات و زەمان بەرەژان گرتوێتی و
واخەریکە سەدەیەکی تازەی ببێ و
لە پڕێکدا خۆر ئەگیرێ
ژووری شیعرم تاریك ئەبێ، وێنەکانم یەکەیەکە ڕەنگ و روویان خۆڵەمێشیی
هەڵئەگەڕێ، لە ترساندا هەموو خەویان لێ ئەکەوێ و لە پڕێکدا خۆر بەر ئەبێ و
وێنەکانم لە خۆشیاندا باوەش ئەکەن بە یەکتر داو پەنجەکانم لە ئەزموونی
خۆرگیراندا ڕەنگێکی نوێ ئەدۆزنەوەو خەیاڵیشم دائەگیرسێ
ساڵێ ئەمرێ و ساڵێ ئەزێ و بۆ سبەینێ
لە هەزارەی سێهەمیندا

ئەچمە سەر یەکەم پلیکەی وشەی تازەو لە دەنگەکان ڕائەمێنم

ئەچمە بەر یەکەم ئاوێنەی وێنەی تازەو لە ڕەنگەکان ڕائەمێنم

لە ناو دەفری بەیانیدا خەیاڵ و ڕەنگ تێکەڵ ئەکەم

هەوڵ ئەدەم دەنگێ بێنمە شیعرمەوە نەبیستراو بێ

هەوڵ ئەدەم ڕەنگێ بێنمە تابلۆمەوە نەبینراو بێ

پرسیار. پرسیار. پرسیار بکەم!

ستۆکهۆڵم
1999/11/21

ژن و باران

بەیانییەو (ستۆکهۆڵم) دەستەکانی لە گیرفانداو،
پەنجەکانی پێی تەزیوەو، لەبەر (با)ی بەفرا کووڕ بووەو
ئەویش وەك من هەڵئەلەرزێ!.
جانتام لە شانی ڕاستمایەو ئەچمە سەرێ و، لە ژوورەوە
عەینەکەکەم هەڵم ئەیگرێ و، هەتا وەکوو چەند چرکەیەك،
شلوێ ئەبێ تەماشام و ژمارەی جێم لێ ون ئەبێ!.
(شەمەندەفەری دووهەزار) بە ئەسپایی لەترێك ئەداو،
بەرەو باشوور بەناو تەمێکی تەنکدا، "تەنکتر لە پەردەی ژووری سپی
هێلکە"، وردە وردە وا ئەجووڵێ.
لە دەرەوە، لەسەر سپۆر، لە ناو پاڵتۆی زستانەوە
سەروملی و تاناو قەدو دەست و پەنجەی بەرێکەران
لەخێرابوونی ترێندا، ئەڵێی (با) ئەیانرفێنێ و
یەك لە دوای یەك ون ئەبن و ڕیزە واگۆن جێیاندێڵێ.
وا هەنووکە، شەمەندەفەر، زیکەی بەرزە و بین گرتوێتی و
ناوبەناویش وەك باهۆزێکی زەبەللاح

لەبەردەمی تونێلێكدا
ڕێی پێ بگرێ و شانی لێدا
ئەم خۆی جیڕتر ئەكاتەوە
نەڕەیەكی تووڕەبوونی لێ هەڵئەسێ!.
كورسیم لە پاڵ پەنجەرەداو
ڕومكردۆتە دنیای دەرێ و
ئەوەتا وا لەناوچاوما، نزیك و دوور، باڵەخانەو،
ڤێللاكان و، دەشت و دەروو، پردو كێڵگەو ستوونەكانی
دارتەل و دارو درەخت و ڕێگەوبان.. هەمووی ئەفڕێ.
بەڵام خەیاڵم تا ئێستا
شووشەیەكی تەماوییەو هیچ شوێنێكی تازەی شیعرو
هیچ ئاسمان و هیچ ڕەنگێكی سەوزو سووری حەزو زەوی ناخی
خۆمی لێ دیار نییەو.. وشەم نادوێ!.
ئەڵێی جانتای داخراوی سەر ڕەفەم و
هەر لەرەم دێ.
ئەڵێی ئاسن گرێی داوە لە دەروونم و
ئەڵێی سەری قوتووی عاسیم ناكرێمەوەو، شپرزەییم دڵۆپە
جیوە خولیامەو، بە قەڵەمم
ناگیرێت و لەبەر پەنجەما ڕائەكاو هەر دێ و دەچێ!.
ڕۆژنامەیەكی زۆربڵێی زمان لوسیش
لەسەر ڕانمەو، بۆ چەند ساتێ
تەنیاییم و چاوەكانم لە پەناوە ئەخلافێنێ.

ڕۆژنامەیەك هەر لە یەکەم سەرنجەوە
پەڕەی سپیی نێونیگام و
رۆحی پاکی منداڵانەم ئەژاكێنێ:
(بە گەورەیی وێنەی چڕوچاوی شوومی (میلۆسۆڤیچ)
ئەبینم و، تەماشام دڵی تێکەڵ دێ و لە پڕێکدا
بۆنی ڕق و بۆنی خوێن و بۆنی کۆسۆڤۆو دووکەڵ و
بۆکرووزی قژی جوانیی و بۆچڕووکی جیهانی سێ،
بەسەرما دێ و، لەسەر شووشەی پەنجەرەکە تارماییەك
لە مەرگی شین ڕائەوەستێ و تارماییەك لە مەرگی بۆر
تێ ئەپەڕێ و قوربانییەکان بەیەکدا دێن تێکەڵ ئەبن و
(هەڵەبجە) ئەبێ بە شارێك لە کۆسۆڤۆو کەرکوك ئەبێ
بە (گرۆزنی)و سەری بڕڕاوم ئەبینم لە قۆڵی پاڵتۆی
دنیاوە دێتە دەرێ دائەچڵەکێم..
زۆر بە پەلە ڕۆژنامەکە
ئەدەمە دەست کیسەی خۆڵ و
ئیتر ئەوسا مۆتەکەیەك لەبەر چاوم و
لە سەر سنگی من لائەچێ!.
شەمەندەفەری دووهەزار
زەمان کوناودەر ئەکات و
دەقیقەی جاران نیوەیەو.. سەعاتی جاران نیوەیەو
جێگا ئەفڕێ!.
بەڵام هێشتا قەڵەمەکەم

کلاَوەکەی لەسەردایەو،
کاغەزم هەر خەوی سپیی ئەبینێت و
شیعرێکیش کە من بمەوێ دارِژانی
سێلاَویکی دنیاگیربێ
هێشتا ژانێکی بچووکەو
لە هەورێکی زۆر دووردایە!.
خاوبوونەوەی وردە وردەی جەستەی گەرمی شەمەندەفەر
لە خاوبوونەوەی ماسولکەی دوای تورِەبوون،
لە کزبوونی وردە وردەی لرفەی گرِی بەر باران و
لە وچانێکی داچوونی شەپۆلی گوێ زەریا ئەچێ!.
شەمەندەفەری دووهەزار
لە بەردەمی وێستگەیەکی رِەنگ پەمەیی
شارۆچکەیەکدا ئەوەستێ.
دۆڵێکی قووڵ هەڵمێ لە دەمی هەڵئەسێ
نیوەی بەژنی ئەم وێستگەیەو بەرپەنجەرەم دائەپۆشێ.
گڵۆپی بە رِۆژ هەڵکراو،
رووناکی لێڵ، لەناو هەڵما
لە سەری من و کورد ئەچێ!
وا ئێستاکە چاوم ناردۆتە سەرسپۆر، ئەگەرِێت و، پیاسە ئەکاو
یەك دەقیقەو لەو سەرەوە لەگەڵ شۆخێکی جل رەشی
جانتا مۆردا، بەیەکەوە، دێنە سەرێ.
وەختێ کە ئەو دەم بە هەناو دێتە ژوورێ

کابینە ئەگەشێتەوەو پەنجەرەکەم پێ ئەکەنێ شپرزەییم
ئەکەوێتە بەرپرشە پرشی جوانییەك دائەچڵەکێ و قەڵەمەکەم
خەیاڵ پەڵەی تیائەدات و، کاغەزی سپیی بەردەمم
ئەبێ بە پێدەشتی شیعرو، بێزارییشم، لەسەر کورسیەکەی
تەنیشتم، ناچار خەوی لێ ئەکەوێ.
سنەوبەری کریسمسەو شەوقی تەڕی چراکانی لەبەردایەو
جریوەیەو دائەنیشێ!
من ئێستاکە بووم بە فوارەی وشەو وێنەو
کابینە بووە بە حەوزو، زەوقم پڕەو،
شەمەندەفەر لە هەر وێستگەیەك بوەستێ
لە پەنجەرەو لە دەرگاوە ئاوی ئەوین و گۆرانیم سەرئەکات و پێکەنینم لێی ئەڕژێ
من ئێستاکە چون باڵندەی لەنگەرگرتووی هەوای هێدی و
ڕۆژی ساماڵ، دنیایەك لە ژێرباڵمایە، ئاوێنە ڕێژ
بریسکەی دێ و کانی خەونی تیاهەڵئەقوڵێ و،
بوومەتەوە بە چوار پێنج ساڵ. جوانیی ژنێ، لە واگۆنی
غەریبیدا، بۆچەند ساتێ، سەری پڕکردم لە گوڵ و
لە پەپوولەو بردمیەوە بۆ لای یەکەم جێژوانی پەریخانێ.
جوانیی ژنێ لە بێدەنگیی بینینێکدا، هەزار نەغمەی
نەبیستراوی باندی شیعرو، پڕ بە کۆشی بەیانیانیش،
گمەی سپیی و قاسپەی شین و چرپەچرپی گۆمی مەنگ و
سروەی دامێ!.
چاوێکم لەسەر پەنجەرە بێ ئاگایەو هەڵئەخلیسکێ و

چاوەکەی ترم لەولاوە وا خەریکە خۆی بە خاچی
سەر مەماندا هەڵبواسێ!.
لە جانتاوە مانگ کتێبێ دەرئەهێنێ
(پەیتووکەی چاو ئەگاتە ناو ئاسمانی بەرگ)
مانگ ڕۆمان ئەخوێنێتەوە.
ڕۆمانی (تەپڵی باران)ی (کاداری)یەو
وا ئەم قەسیدە قژ زەردەیش
پەڕە پەڕە لەو عەشقەدا نوقم ئەبێ.
تەپڵی بارانی ئەم شۆخە لەگەڵ خۆیدا هەوری هێناو
بە لەپی دەست بەقەد جێگەی دەم و چاوم
هەڵمی سەرشووشە ئەسڕم و
تەوێڵ ئەنێم بە پەنجەرەی تەنیشتەوەو. لە ناکاوێ
دەمی تیژی بروسکەیەك
ڕێگای شەوقێکی خوارو خێچ
لەناوچەوانی ئاسماندا ئەکێشێت و
تاریکایی درز ئەبات و
باران ئەزێ!.
تەپڵی بارانی ئەم شۆخە لەگەڵ خۆیدا هەوری هێناو
ئەوەتا وا، لە بەرایی ئەو دەشتەدا، تەپڵی باران
دەنگی دێت و، قامکی دڵۆپ، سیمفۆنییای،
ڕەنگاوڕەنگی ئاو ئەژەنێ!.
(خودایە! لەولایش ئەم تەپڵە دەنگی بێت و

خودایە! لەولایش بباریٚ)

ژن و باران

ڕێزە بەڕێزە، ڕێژنەیان، بەسەرمندا ئەبارێن و

بە هەردووکیان، سەوزم ئەکەن، ژن وباران.

جارێك گیتارە جەستەم و

ئەویان هاژەم تیا لێ ئەداو

جارێکی تر، ئەویتریان، ئەمکا بە دەفتەری بەفرو

مانگەشەوم تیائەنووسێ.. ژن و باران

(ڕەنگی) ئەویان، کە لە خۆیم هەڵبکێشێ

ئەمکا بە شەوی سایەقەو

دەنگی ئەویان، کە بێتە گوێم

ئیتر بۆخۆم ئەبم بە گوێی خۆشەویستی و

بەگوێی هەموو ئاوازەکان... ژن و باران.

وەختێ پێکەوەیش بێنەلای شپرزەییم

لە یەك وەختا من کلّپەیەکی فێنك و

لە یەك وەختا من کرپێوەی سەر بەگرم... ژن و باران

با ببارێن هێند ببارێن..

بیکەن بە تۆف لەناو سەرما

عەشقی ژن و عەشقی باران

با ببارێن.؟. هێند ببارێن

تا تەنیاییم لە خۆیاندا غەرق ئەکەن و

ئاوارەییم سەر ئاو ئەخەن. ژن و باران، ژن و باران.

شەمەندەفەری دووهەزار

وەك خەیاڵی درێژی من باراناویی.. هەرئەكشێ و

چون خولیایشم هەر وژەی دێ و.. تۆزێكی تر

شەمەندەفەری دووهەزار

لە دوا وێستگەی سەفەرێكداو

لە بەردەمی گوڵەكانی پێشوازیدا

هەناسەیەك هەڵئەكێشێ و

لە جێگەی خۆی مت ئەبێت و ڕائەوەستێ!.

بارانە ژنی جل رەشیش

دەست ئەداتە جانتای مۆرو دائەبەزێ و

لە ناو ئاپوورەی شەقامدا.. خۆی و تەپڵی بارانەكەی

بزر ئەبێ!

وەختێكیش من ئەچمە خوارێ

كۆچێكی نوێی ئاوارەبوون، لە ژێر تەنیایی دارێكدا

چاوەڕێمەو لە پەنجەرەی بارانەوە،

دەستەكانی درێژئەكاو

لە ئێوارەی سەدەیەكدا

دوا قەسیدەم لێ وەرئەگرێ!

ستۆكهۆڵم
1999/12/4

لەو قژەدا

مانگەشەوێ بریندارە!

ڕێگەم بدە!، تاڵ تاڵ قژت، بنووسمەوە.
تاڵ تاڵ ئەو خەمە درێژە دوژمندارە،
چون تیلماسکێ لە خۆرنشینی قوربانیی و چون تاژانێ
لە ئاویلکەی بڕینەوەو شکاندنەوەی لاسکەکانی بەربەیانێ
بە باپووسکەو باڕێزانی ڕۆحم تەڕکەم!
ڕێگەم بدە، ئەو ئازارە هەڵکورماوە
لە فڕینی ترس و بیمدا بخوێنمەوەو
ببم بە (با)
وەختێ مەرگ لەناو قژتا
ڕۆژەکانت شانە ئەکات!
لەو قژەدا هەموو ڕۆژێ گومانێ ئەبریسکێتەوەو
شپرزەیی ئەشنێتەوەو ئارام هەڵدێ.
ترسیش بە وێنەی گەردەلوول هەڵئەکات و
مردن هەر لەولای سەرتەوە

به دووریی چەند سانتیمەترێ
دەست بۆ شمشێری غەزایەك درێژ ئەکات!
لەو قژەدا مانگە شەوێ بریندارەو
خەرمانەیەك هەڵئەوەرێ.
پەنجەکانم (با)ی لاسارن
لە زەردو ماهی جەستەتا، لەناو گەوەی، ئەو کاکۆڵ و پەرچەمەتا
ڕەوە تیشکن ڕێ ئەکەن و
شەوی ئەفسانەو نەهات و یەکەیەکە حیکایەتی تیرۆری گەلاْو سەر لق و
گەشانەوەی خوێنەکانت تۆمار ئەکەن.
لەو بسکەدا تاڤگەیەك بریندارەو
دەنگ ئەپژێ
لەو قژەدا شەپۆلانێ ڕاکشاون
شیعریان داوە بە خۆیانداو
بەر نەفرەتی خواوەندێکی تازە کەوتوون!
ڕێگەم بدە! لەناو قژی قەدەغەدا
لە دەریاچەی قەدەغەدا
لەناو سەری پڕ لە هەورە بروسکەدا
مانای بۆن و مانای ڕەنگ و مانای ئاواز بدۆزمەوە.
لەناو قژی قەدەغەدا ئەوینی ئێمە پرسیارەو
بەم ڕۆژگارە لە زەمانی بەردو شمشێر هەڵئەنووتێ!.
لەناو قژی قەدەغەدا بەژنی ئاسمان زنجیر ئەکرێ.
جەنگی قژەو جەنگی بڕینەوەی تیشکەو

جەنگی داپۆشینی پەلکەگیاکانی خودایەو

جەنگی جەستەم!.

تاڵ تاڵ قژت ئەنووسمەوە:

تاڵێك ئەمبا بۆلای خەون و

تاڵێك نیگام هەڵئەواسێ بە بالآتاو

تاڵێك ئەمکا بە کزەباو

تاڵێکی دی ڕێزەی بارانەو هەودایەك

لە هەناسەی دەنگ و قسەم.

قژت ڕۆژنامەی قەدەغەی نیشتمانمەو

پڕوپۆی دارسێوی حەرام!.

بۆ ئەوەی گەلاّ نەبینم لە وەختی سەماکردندا

من ڕۆژانە چاوەکانم لەسەر جادە ئەکوژرێن و

بۆ ئەوەی باڵندەی سەرێ بەدی نەکەم،

لە وەختی باڵەفڕێدا، هەوایەکی راونراوم و

لە ئاسمانێکی حەرامدا تیرۆر ئەکرێم!

تازە قژت بووە بە پێناسەی شیعرم!

قژت بووە بە قەدەرم.

قژت بووە بە خولیایەك ئاوریشمین و

من ئەوانە وشەی لوولم و ئەیهۆنمەوەو

جارێك خەیاڵێکی خاوم و

جارێك بۆنێکی کۆچەرو

جارێکی دی لە جۆلانەی کەزیەکتا

هێواش.. ئەمرم!

من ناتوانم شاخ بێ رەوەز ببینم و

من ناتوانم هەور بەبێ پرچی باران وێناکەم و

من ناتوانم چڵەپۆپە لە ڕەگی ژان دابڕم و

من ناتوانم قەت ناتوانم

بێ ئەو باڵانەی قژی تۆ

هەرگیز بفڕم!.

1999/7/10

ڕەجم

لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنە
لە تەمێکی کراس سپیی، کەڵەگەت چون مەراقی شاخ.
شپرزە وەکوو سێبەری گڕی چرای لەرزۆکی
سەر دیواری ژوور
باریکەلە چون قامچیی دەستی مێردو
ڕەشتاڵە چون دەم و چاوی (خانەقین) و
غەمگین وەکوو بارانەکەی وەرزی کۆچڕەو.
لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنەو کە ئەیبینی:
کۆڵانێکی هەڵەبجەیەو پێناکەنێ.
کە گوێشی بۆ ڕائەدێری
شمشاڵێکی گەرمییانەو
بەتەنها هەر.. (با)ی دەربەدەری عەرعەرو
هەناسەی ئەنفال ئەیژەنێ.
لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنەو
لە هەناوی شووشەیەوە.. گەرای شیعری ناو وەیشوومەو

دەنکە تۆوی کسپە دیارە.
لە هەناوی شووشەیەوە.. هەندێ گژوگیای گریان و
دوا سەمای بەفری ناو مەرگ و
گۆرانیی وردو خاش دیارە.
لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنەو
منیش شەقامی ئێوارە.
کە دێت پۆلێ لە حەسرەتی ڕەش و سپیی
پۆلێ لە هەنیسکی باڵدار
بەدەم ڕێوە دەنووك ئەدەن
لەنمەنمی زوخاوی و
پێکیشەوە ئەئاڵێنە سەروقژی.
وەختێ کە دێت بەردی ڕەجمیش بەدوایەوەن
چێ پێی پرشنگی هەڵئەگرن
شوێن سەری رووت، شوێن قۆڵی رووت،
شوێن کراسی کورتی کەوتوون.
بەردی رەجم، دەنگی رەجم، شەوی رەجم
کۆشیان پڕە، ناو گیرفانەکانیان پڕە، دەمیان پڕە
لە باوبۆرانی حەرام و لە چوارلاوە
بەتۆپەڵ کفری تێ ئەگرن!.
وەختێ کە دێت، خۆرنشینێکی ترساوە
زەردەی لێ ئەچۆڕێتەوە.
سەردەمانێ خۆی قەسیدەی گوڵ سپیی بوو

بەلاَم ئێستا لە کێڵگەکانی ئازاردا.. ژاڵە ئەگریٚ.
لەسەر جادەی گومان و پرسی حەرامیش
شووشەی جامخانەی شکاوی ئازادییەو
کتێبخانەی خەونی جوانەو تالاَن ئەکریٚ.
کەدێت
باخچەکەم نوستووەو
پەنجەرەکانم نوستوون و
پەنجەکانم لەسەر قەراغی خەیاڵم هەڵنیشتوون و
کە دێت لەگەڵ بوولێڵدا دێت
درەنگ ئەگات
وەختیٚ ئەگات
باران سەفەری کردووەو
کزەبا دوور دوور ڕۆیشتووەو
ئاسمان بەتەنها یەك گەلاَی
لە تریفەی هەڵوەریوی
بۆ تەنیاییم جێهێشتووە.
لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنەو
لە درزی ترس و لەرزەوە دێتە ژووریٚو
لە ڕێی لۆکەی ناو خەوەوە
ئەگاتە لام.
هەر چەند ئەگات، گوڵ هەناری پەڵە خوێنیٚ
بە سنگییەوە ئەجریوێنیٚ و

جریوەی پەرت توێژاڵ توێژاڵ لێم ئەدات و

لە پاش تۆزێ

لەسەر لەشم و لەناو قژما دووسێ قاوغە فیشەك و

مشتێ دووكەڵ و بارووت و بۆنی ترس و دووسێ

پارچە لە بلووری

شەرەفی شكاوی خێڵ و چەند تەڵزمێ لە

سوێندی تیژی

ناو تۆڵەی پیاوەتیی پیاوی ئەم كوردە قارەمانە بەجێدێڵێ!.

هەر چەند ئەگات

سەری خوێناویی مامزێ

لە نێوانی هەردوو مەمكیا ئەزریكێنێ.

هەورە تریشقەی زریكە شمشێر شمشێر لێم ئەدات و

لە پاش تۆزێ لەناو ژوورما

لەسەر مێزو لەسەر كورسی و لەسەر چرپام

چەندین كڵپە لە ئاگرەكەی جەهەننەم و

چەندین سوورەت لە تۆفانی قیامەت و

چەندین كەڵبە لە هەڕەشەو

دەیان قامچیی بۆ جەڵدەو

چەندین لەچك لە قوماشی شەوەزەنگ و

چەندین تەلاقی سێگۆشەی هەڵوەشاوو

بڵندگۆیەك.. لەناو سەرما بەجێدێڵێ!

لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنەو درەنگ ئەگات.

هەرچەند ئەگات گوڵ هەناری پەڵەخوێنی لەسەر
لەشی ئەجریوێنیٚ
حیکایەت خوان برینێکی پرچ درێژەو
بەردەوامیش لەبەردەمی مێژوویەکی ترسنۆکدا ڕائەوەستیٚ و
هەموو دەمیٚ لەسەر کورسی دان پیانانی تۆبەو
مەرگی هەزار جارەی
دائەنیشیٚ. هەموو وەرزیٚ بەسەر گوزشتەی کوشتنی
گولاڵەی جەستەی گوناه و حەرامی
باخچەی من و
ماڵی من و
خەونەکانم دائەپۆشیٚ.
بەو زمانی قوربانیانەی کە نیشتمان تێی ناگات و
باوکی خۆیشم بە تەورەوە راوی ئەنیٚ
بەو زمانە نەعلەتییە
من ئەدوێنیٚ.
حیکایەت خوانی قوربانییم.. دایکی خۆمەو خۆڵەمێشە.
حیکایەت خوانی قوربانییم.. دەسگیرانمەو
ملوانکەکەی بەردی رەجمە.
حیکایەت خوانی قوربانییم.. یەك بەیەکی
یەکەکانی جەستەی خۆمە.
لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنەو درەنگ ئەگات
تاکەو (کۆ)یە.. خۆی یەك ژنەو هەموو ژنە

ڕۆژێ ناوی مەستوورەیەو

ڕۆژێ ناوی حەبیبەیەو

رۆژێکی تر جوانی بێ ناو

مەستوورە دێ و سەری نییەو.. سەرچۆتەوە

بۆلای خودا.

حەبیبە دێ و دەستی نییەو.. دەست چۆتەوە

بۆلای حەووا

جوانی بێ ناو ئەبێ بە نیشتمانی بێ ناوو

ئەبێ بە جوانی حەرام و

ئەبێ بە هزری حەرام و

ئەبێ بە عەشقێکی حەرام!.

لەناو پرسیاری حەرامدا. لە جوگرافیای

حەرامدا.. لەبیرکردنەوەی حەرامدا

ئاوێنەکان نێرینەن و

کلیلەکان نێرینەن و

ئاینەکان نێرینەن و

شەقامەکان نێرینەن و

یاساکان و جەنگەکان و یانەکان و

ئەوەی تەنها مێینەیە.. هەردوو شتی بەسزمانە:

یەکەمیان خۆشەویستییەو

دووەمیان ئێش و ئازارە!.

ئەی تەمە ژن!

من واهاتووم.. ئیتر چراوگی سەری خۆم
بدەمە دەست شەقامێکی شەوگاری تۆ
من وا هاتووم کە گمەگمی تەنیاییت لە
چوارچێوەی هێلانەیەك بێنمە دەرێ و ئیتر
بیسپێرم بە ئاسمان،
ئیتر بیسپێرم بە چڕیی دارستان و بەگۆرانییە میللیەکانی،
ناو گەڕەکی هەژارەکان. من وا هاتووم
چارەنووست ئیتر،
بسپێرم بە مەرگم، وەختێ مەرگم پەنجەرەیەك لە سامالْدا
بکاتەوەو لەسەر باخچەی گوڵی ڕەشت، من
ئەمەوێ لەم
شەڕی عەشقە نوێیەمدا..
وەکوو بارانی سەر ئاگر دابکەم و
ئینجا بمرم.
من وا هاتووم.. ڕۆحم بە پرچتا هەڵواسم
بەهەردووکمان جۆلانەیەك لە شەفەق و
جۆلانەیەك لە خەونەکانی ئایندە دروست بکەین،
بۆ ئەو چراو گوڵ مێخەك و
پیاڵەی شەراب و کتێب و کەمانچانەی
سبەی ڕۆژ ئەبنە منداڵمان.
من واهاتووم.. ئیتر شەماڵت نەخەمە سینەمەوە.
ئیتر پەپوولەی دووانت.. نەهێنمە ناو بیستنمەوە.

من واهاتووم.. لە گەوەکانی دەروونتا

باهۆزت بێدارکەمەوە.

لە تۆفاندا تەوارەکەت بێنمە قسە.

ئەی تەمە ژن!

ئەی ئازادییت لە ولاّتی قفڵەکان و لە ولاّتی جبەکاندا

لە گۆشتی بەراز حەرامتر!

ئەی تەمە ژن!.. عەشق لە جەنگدایە عەشق.

عەشق کەوتۆتە بۆسەوە عەشق.

عەشق لێوان لێوە لە خوێن عەشق

ئەی تەمە ژن!

بستێك لەیەك دوور بین زۆرە

لە بۆشایی بستێکەوە

دەشتێ شەوەزەنگ ئەتوانێ بێتە ژووریٚ.

پەنجەیەکیش مابێنمان بێ هێشتا زۆرە

لە بۆشایی یەك پەنجەوە

شاخێ دووکەڵ دێتە ژووریٚ!.

لە تەمێك ئەچێت ئەو ژنەو درەنگ ئەگات!.

وەختێ ئەگات گوڵ هەناری پەڵە خوێنێ لەسەر

سنگی ئەجریوێنێ

وا ئێستە هات!.. ئەمجارەیان لە ڕوانینما ئەیهێڵمەوە

وەك مانەوەی سۆما لەناو چاوەکانما

چون مانەوەی دەنگی دایکم لە گەروومدا.

ئەمجارەیان ئەیهێڵمەوە.. تا باران ئەگەڕێتەوەو

بەیەکەوە لەم چۆڵەوانیی شارەدا سەوزمان ئەکات.

تاکوو (با) ئەگەڕێتەوە لەم بێدەنگیی قاقڕەدا

بەیەکەوە لەناو سەری سترانێکی بچکۆلەدا

لەناو سەری تازەترین کچی ساوای ئەم شارەدا

تۆومان ئەکات!.

مارتی/1999

سلێمانی

وەفا

هەر کەس ڕۆژێ
منداڵێکم بداتە دەست باخچەی خۆشیی
من بۆ شەوێ دڵم ئەکەم
بە مۆمدانی دەست و پەنجەی.
ئەوەی جارێك هەڵکوتێتە
سەر تارمایی ترسەکانم
من هەزارجار سەرم ئەکەم
بە پێپلیکەی
ئەوەی قومێك ئاوبکاتە
دەمی مێژووی بریندارم
هەتا مردن
من خۆم ئەکەم
بە مەتارەو بە زەمزەمەی!

لەدایکبوون

کچێکمان بوو. گوڵە لیمۆ
بەم ڕێیەدا.. هاتی بۆ لام
کوڕێکتان بوو.. زەنگی ئاسۆ
بەم ڕێیەدا.. هاتم بۆلات.
لە سەرەڕێی هەردووکماندا
کانییەکی ساوا هەبوو
بەردێك دەستی نابووە بینی
کەچی کەسمان
نەچووین بەدەنگ
گریانی ئاوی ساواوەو
کەچی کەسمان
دەستی ئەو بەردەمان نەگرت
کە منداڵی هەردووکمان و
پاشەڕۆژێکی ئەخنکان!

تەنیایی

کەسێك بێدەنگی نەدوێنێ
نایشتوانێ عەشقم بدوێنێ.
ئەوەی بەچاو"با" نەبینێ
نایشتوانێ کۆچم ببینێ.
ئەوەی دەنگی بەرد نەبیسێ
نایشتوانێ دەنگم ببیسێ.
کەسێك کە نەیشبووبێ بە شەو
چۆن لە تەنیایی من ئەگات؟!

درەوشانەوە

بۆ یەکەمجار وشەم بەخشی
بەخۆشەویستی خودی خۆم
یەك پەنجەرەی ژوورەکەی خۆم
لەسەر دڵم کرایەوە
جارێکی دی وشەم بەخشی
بە خۆشەویستی وڵاتێك
ئەمجارەیان دە پەنجەرە
لەناو سەرما کرانەوە
لە دواییدا وشەم بەخشیی
بە خۆشەویستی گشت دنیاو
ئەوسا ئیتر
هەموو ئاسمان
لەسەر شیعرم کرایەوە!

مەولەوی

دڵۆپە نووری تەوێڵی هەورامان و

دارژانی مرواری ناو زمانەکەم

وەختێ برووسکەی خەیاڵ و

هەوری وێنە لەیەك ئەدەن.

لە خەڵوەتێکی نەقشیدا

ئاوێتەبوون لەگەڵ خواداو

لەم لایشەوە لەدایك بوونەوەی سروشتی تر.

ڕیشی قۆزاخە بۆ کرمی ئاوریشمین و

سەری گوڵدان بۆ چنوورو

فرمێسکی زیوینی چاویش

بۆ کۆچەکەی (عەنبەر خاتوون)!

★ ★ ★

ئەی حەزرەتی وشەی نوورانیی و خامەی بەفریین

ئەی زمانت زمانی پەیڤە سپیەکانی خوداو

ئەی بێدەنگیت لە خەڵوەتا گۆمی ماناو

ئەی پەنگ خواردنەوەی وەجدی شەوانەی
عەشقی ڕەها!
لە دوای کۆچی مەولانەی سەمەندەرەوە
کڵپەیەکت بۆ بەجێما، سەرت فەنەری سەفەرەکانی ئەوبوو.
کڵپەت کرد بە باڵ، لە مەوداکانی سووتاندا
دەمێك ئەبووی بە هەڵمی رۆخ و کەناری
دووره زەریای نزیك ژانە گیانی هیندستان و
دەمێکی تر ئەبووی بە لێزمە بارانی نیگاکانی
بەرپەنجەرەی تەنیای خوداو
دیسانەوە ئەبوویتەوە بە کاوانێکی هەورامان
ئەباریت و دائەگیرسایت
ئەتوایتەوەو لە توانەوەی خۆت ڕائەمایت
لەسەر لوتکەکانی ئیشراق
چاوت ئەکەوت بەیەکەم زایینی هەتاو
دەستت ئەدا لە تیشکەوەو
فەرەنجی سووری درێژت گوڵناری بەری غەزەلی مەراقت بوو.
تۆ ڕەنگت ئەکرد بە دەنگ و
دەنگت ئەکرد بە بینین و
خۆت لە بۆنی (ئەهلی مەعنا) و نزاکانی (تصوف) و
عەشقی گەورەی (سراج الدین) هەڵئەکێشا.
تۆ وردبوونەوەی ئازاربوویت لە ساتە وەختی پشکوتن
شەونخونی دڵۆپەکانی شەونم بووی بەدیار وەنەوزی گەڵاوە

ڕەنگدانەوەی ژێیەکانی ئاواز بوویت و

لەناو یەکێتی وجوددا سەرسام بوونت

لەسەر باڵی پەپولەیەك..

لەناو زاری خونچەیەکداو

لە خاڵی خاڵخاڵۆکەداو

لە نیگای عەنبەر خاتووندداو

لە بارژنی ئاسکێکداو

لە کلاڵوی بەڕوویەکدا.. ئەبوون بە شەوی تەماشاو

لێکیان ئەدا.

تۆ ئەوەندە دیقەت تدا لە ڕووناکیی

نامەکانی (ضیاء الدین)

تا ڕووناکیت شەیدای گلێنەی خۆت کردو

ئەویش ئیتر هەردو بیلبیلەی چاوانتی

لە هەوری ڕۆحدا هەلگرت و

بردنی بۆ مەولانەکەی شارەزووریی،.

لەدوای کۆچی ئەو دوو چاوەیش

تۆ بیناییت گواستبۆوە بۆ دەروون و بۆ هەناوت

لەدە پەنجەدا دە چاوو

لە جێی دوو چرای ناو سەرت

ئیتر شیعر.. شیعر یەك لە دوا یەك ئەهاتن و

ئەبون بە چاوو هەتاوت

ئەی حەزرەتی هەژارانی تاوەگۆزیّ!

له هەورامانی شیعرتا

بەفراوی زمان قەڵبەزەی ناو غەزەل و

خەمت کەف چرپێنی ئەوو

له بناری بەیتەکانتا

کارێزی مانا هەڵئەقووڵێ

له هەورامانی ڕوانینتا

سەرنجەکان مانگەشەوو

مەجاز هەورو

وشەت ماڵی پلەپلەی سەر کێوان و

وێنەت هەتاوو سێبەری ناو تەلان و

نوختەت فرمێسکی درەختی هەر دێرێك و

له پایزی کۆستەکانتا هەڵئەوەرێ

ئەتخوێنمەوەو

ئیتر خەیاڵم پڕ ئەبێ له وەنەوشە

تەماشام ئەبێ بەلاولاو

ئەتخوێنمەوەو هەر دوو چاوم

ئەبن به دوو پەپولەی قەترانی و

ئەمبەنەوە بۆناو ڕۆحی میوانی تۆ لای پیرەمێرد

ئەمبەنەوە بۆ (سەرشاتە)

ئەتخوێنمەوە و دەنگم پڕ ئەبێ له چنوور.. شیعری فێنك

لێم ئەدات و

قژم گوڵ ئەستێرە ئەگرێ و ئەبم به گەلای جۆلانە.

وەختێکیش دێمە ناو هۆدەی ئازارتەوە
لەو سەر کێلە، سەرێك ئەدەم، لە دووکەڵی کتێبخانە سوتاوەکەت
ئەوسا ئیتر دڵم تەنگ تەنگ تەنگ تەنگ ئەبێتەوەو
ئەبمە ئاسمانی تەوێڵە
لە سەرشاتەیش بەردێك هەیە هەتا ئێستەیش ساڵی جارێ
لە جێی خۆیەوە هەڵئەسێ و پێئەکەنێ و ئەیکا بە قریوە لێدان
ئەوە ئەو بەردەیە کە مەولەوی کردی بە مێزی بەردەمی و
لە ئێوارەی پایزێکدا شیعرێکی خۆی لەسەر نووسی.
لەو دەڤەرەیش دارێك هەیە هەتا ئێستەیش هەموو ساڵێ
بەدەستی خۆی
لقێکی خۆی ئەسوتێنێ و ڕەجمی ئەکاو
ئەیکا بە پەنگی نێوداران
ئەویش ئەو لقە شومەیە کە مەولەوی
خستە خوارێ.
لەم ساتەیشدا بەخۆم ئەڵێم
نەکەی لقی بەژنی شیعری ئەم هەورامانی ئیشراقە
لەوە زیاتر ڕاوەشێنی
نەبادا خەونی گەڵایەك
لە ناوەختا بزرێنێ و مەولەویمان لێ زویر بێ.
نەکەی هێندە خۆت نوقمکەیت
لەم دەریاچەی خەڵوەتەدا
نەبادا تەندوورەی شیعرێ

لە پڕێکدا ڕاپێچیکاو

بە مەولەویش نەیەیتەدەر!

ئەی مەولەوی! وەلی شیعرستانی کوردو

ئەی تریفەی نامەی ڕۆح و

ئەی بەندەنی بەفرگرتووی شەوی وشە زیوینەکان

دە ڕەنگم کە بە مانگەشەوی خەیاڵت و

هەندێ جریوەتم بەرێ و

هەندێ گزنگ ڕۆکەرە ناو تاریکیم و

چەند پەپولەیەکی ناو ڕیشت بنێرە بۆ

باخچەکانی تەنیاییم و

بمکە بە زێوانی شیعرت.

تا هیچ نەبێ دەسم بگاتە دامێنی

نوورێك لە نوورەکانی بالأت و

بۆ دواجاریش

لە پلوسکی پڕشنگێکت بخۆمەوەو

سەر بنێمە سەر خەمێکی پەمەییت و

ئینجا بمرم!

گەڕانەوەی ڕۆژ ژمێرە شوومەکان

بەم کازیوە خۆڵاوییە
بەم بەیانییە ژاکاوە
بەم شەفەقە کەلەلایە
بەم گەردوگوڵی گومانە
"ئیدریسی بەدلیسیی" چێکات؟ کام نەهێنی ئەدوێنێت و؟
بە ئاقاری چ ڕەنگێکی پەژموردەدا تێئەپەڕێو
ئەچێ بۆ کوێ؟!
بەیانییەکی زەردباوەو
بەیانییەکی نەخۆشە
تاقە منارە چاوی خۆی لەناو تەمدا هەڵئەگلۆفێ و
دەرگای مزگەوت باوێشك ئەداو وەختی نوێژە..
وەختی گوناهـ تەکاندنەو وەختی سەردانی خودایە.
لە ڕۆژهەڵاتی بەردەوە
پڕمەی وڵاخە ماندووەکان،
خیزەی سنگی دارستانە یاخیبوەکان..

ئەگەنە کوێ، "یەزدان شێر" یش
ئەسپە بەردیینەی پێشەنگی قافڵەیەو
بەم بەیانییە خۆڵاوییە ئەگاتە تەنگەی دەربەندو
هەقی تووڕەی وڵاتێکەو ئەحیلێنێ و
بەناو خولیای وردوخاشدا ڕێ ئەکات و
باوبۆرانێکی هیلاکەو
ئارەقەی مۆر دەرئەدات و
لە تەوێڵیا گڕێك ئەڕوێ!
لە مزگەوتا، وەك کەواکەی، چمکێکی دڵی هەڵئەکات
دەستێك بە ڕیشیا ئەهێنێ و گوناهەکان
لەگەڵ گەڵاّی پایزەدا ئەوەرێنە سەر بەردە نوێژ
گوناهەکان"با" ئەیانبا بۆ دۆزەخ و
لە میحرابێکی سامداردا، لە کڕنووشدا بەیەکەوە:
ترسی خوداو، سەوابەکانی بەهەشت و،
کەللەسەری"یەزدان شێر" و منارەیەکی تازە ئەبینێ.
بەم شەفەقە کەلەلایە
بەم کازیوە خۆڵاوییە
بەم گەردووگوڵی گومانە
"ئیدریسی بەدلیسیی" چێکات؟!
کامە نەهێنی ئەدوێنێ و
ئەو سوارانەیش ئەچن بۆ کوێ؟!
"دیجلە" بەناو"جزیرە"دا بە ڕووت و قوتیی ڕەت ئەبێ

بە ڕاكشانەوە ئەڕواو بە ڕاكشانەوە ئەدوێ و
هەر لەسەر"زین"ی ئاوەوە چاو هەڵئەبڕێ
دیجلە هەموویان ئەبینێ، لەم دیو دیواری ئاوەوە
گوێ لە ڕازەكانی ڕۆخ و گوێ لە نەهێنیی بەدلیسیی و
گوێ لە بانگی هەڵگیرساوی دۆزەخ ئەگرێ.
دیجلە گوێ لە قەدەری ڕووناكیی، گوێ لە چرپەی
مۆمەكانی شەوی عەشق و، گوێ لە ڕەنگ و،
گوێ لە بۆن و، گوێ لە نووزەی دەنكە چەوی
بنیش ئەگرێ. دیجلە نیازی پاك و پیسی
ئاوەڕۆی خۆی لێ ون نابێ لە هاژەیدا بارگەو بنەی
زەمانەكان هەڵئەگرێت و مێژوو ئەكات بەتنۆكی
پرژەكانی و تەنها هەر ئەویش ئەزانێ:
بەم كازیوە خۆڵاوییە، (ئیدریسی بەدلیسی)ی چێكاو
سوارەكانی (یەزدان شێر)یش ئەچن بۆ كوێ؟!
دیجلە ئەڵێ: لاشیپانی"بابی عالی" وا لەسنگی بەدلیسیدا
چاوی سوڵتان وا لە چاوی بەدلیسیدا. هەموو شەوێ بە
تاریكی پەنجەكانی ئەم هەڵئەفڕن بۆ ئەستەمووڵ.
بەتاریكیی، هەموو شەوێ سەڵەواتی و دۆعاكانی ئەبن
بە پۆلێ شەمشەمەو بەسەر مندا وژەیان دێو تێئەپەڕن
دیجلە ئەڵێ: "مانگ"ی خائین وەختێ ئەچێ بۆ ئەستەمووڵ،
خەرمانەی خۆی ئەكا بە تۆڕێكی خڕو
تۆڕ هەڵئەداتە گیانەوەو ئەوین ئەگرێ!

هەموو جارێ "مانگ"ی خائین

تریفەی خۆی ئەکا بە گوارەو گەردانەو بەلاگیرەو

بە ژنەکانی حەرەمی کۆشکی"یەڵدز"ی ئەفرۆشێ.

هەموو جارێ ئەم فەتوایە، ئەبێ بە مشتووی شیرێك و

لە کیفەکەی کەمەر بەندی سوڵتانەوە سەر دەردێنێ

دیجلە ئەڵێ: ماوەیەکە قسەی (ئیدریسی بەدلیسی)

لە بازاڕداو لە مزگەوتا بۆنی لاکی شەوەزەنگ و

بۆنی ناو دەمی قەنارەو

بۆنی چڵکی زەمانێکی پیسیان لێدێ

دیجلە ئەڵێ:

سوارەکانی ڕۆژهەڵاتی بەردو زامیش

ئەیانەوێ شاخ بئاژوون

وا بە تەمان، لەسەر قەڵپۆزی زەمانە

هەرچی چراوگی ئەوینی چاوی بەفرە یەکە یەکە دایگیرسێنن

وا بە تەمان لە پاشکۆدا؟"وان" هەلگرن

بیبەن بۆ دەشتی باشوورو

لەوێشەوە هەر لەسەردەست

"سیروان" بەرەو ژوور بهێنن.

ئەیانەوێ، خۆری لەت و پەتی خۆیان

لەناو مندا کۆکەنەوە وا بە تەمان

مەرگی خۆیان بکەن بە زەنگ

زەنگیش بە ملما هەڵواسن و

لەژێر تەمێکی ئەستووردا

لەژێر شەوێکی ئەستووردا

کیشوەرێ خەبەرکەنەوە

بەم کازیوە خۆڵاوییە

بەم گەردوگوڵی گومانە

(ئیدریسی بەدلیسی) چێکات!؟

کامە نەهێنیی ئەدوێنێ و ئەچێ بۆ کوێ؟!

دارسێوێکی بێوەژنیش

لەپێچە ژانی گردێکی ناو"هەکار"دا

ئەویش وتی:

بەم کازیوە خۆڵاوییە

وا بەدلیسیی سەری مێردە باڵندەکەی من و

هەرچی ئاوازی کوژراومە.. خستونیە ناو

فێستەکانی سوڵتانەوەو لەگەڵ خۆیدا

ماڵ بە ماڵ و گەڕەك گەڕەك ئەیانگێڕێ

بەم شەبەقە کەلەلایە چاوم لێیە:

وا"بەدلیسی" بووە بە"با"یەکی زەردو

پێش غەزەبی شمشێری سوورپۆشی والی و

پێش جەهەننەمی پاداری ئەو کەوتووە،

سەری مێردە باڵندەکەی من و

سەری کچە باڵندەکەی من و

سەری گۆرانیی کوژراوی ئەم باخانەی

بەیەکەوە لە باوەشی ئەم بەیانییە خۆڵاوییەو
ئەم کازیوە ژاکاوەدا هەڵگرتووە.
قەلاّی (ئەربائیلۆش) ئەڵێ:
ئێستە (ئیدریسی بەدلیسی) نیوەی لەشی لە ئەنقەرە جێ نیشتەیەو
نیوەکەی تری لە (بەغدا) میوانی کۆشکی"مەنصور"ە
دەستەکانی لە"سلۆپی" لە مەشجەبی ئۆردویەکدا هەڵواسراوەو
"سەر"یش چەکمەجەی مێزێکی بازگەی گومرگی خابوورە
ئێستا، (ئیدریسی بەدلیسی) بە ئێواران لە باڵکۆنی قادسییە
کە بەسەر دەشتی ئەنفال و شانزەی مارتدا ئەڕوانێت و
ڕوو لە"T.V"ی مەرگی کۆچ ڕەو ڕوو لە ڤیژەی کەژەکان و
ڕوو لە هەڵمی ڕیزە کۆست و ڕوو لە تابووتی پەرلەمان،
ڕوو لە دارەمەیتی ئاشتی، بەیەکەوە لەگەڵ قەعقاع
ڤاوەی رەسەنی عەرەبی ئەخۆنەوەو بەسەر ئەسپی تکریتەوە
سەری کۆیەو سەری حاجی بە نیشانە ئەنێنەوە.
ئێستە (ئیدریسی بەدلیسی) تۆپچیشە لای"زەعیم صدیق"
ئەو ئەتوانێ، لە سەرشانی مەخمورەوە، لەو دوورەوە
ملی باریکی مستەوفی بپێکێت و هەورەبانی ماڵ بەماڵی
شیعرو چیرۆك داگرێتەوە.
ئێستە (ئیدریسی بەدلیسی) سواری زرێ پۆشیش ئەبێ،
ئەو دەبابەی (T.72) لە کەرکوکەوە بۆ هەولێر ئەئاژوێت و
لە ئاسمانیشدا ئەو ئێستە فڕۆکەوانی کۆپتەرو فڕۆکەوانی ڤانتۆمی
سەر باکوورو سەر باشوورە ئێستە. (ئیدریسی بەدلیسی) هەموو رۆژێ،

به شقارتەی "نەجم و هیلالی" ئەنقەرە ڕیشی (شێخ سەعی) و (سەی رەزا)
ئەسووتێنێ و جارێکی دی هەر بە نێزە کەی (ئەتاتورك)
گەواڵە هەور ئەکوژێت و بارانی پەڵە سەر ئەبڕێ و بەژنی هەتاو ئەبڕێتەوە
جارێکی دی پەتی سەرۆکی فەرماندەو"ئەبو غرێب"
ئەکاتەوە ملی"شەهاب". ئێستە (ئیدریسی بەدلیسی)
بووە بە مەرگی باڵدارو
بووە بە داڵ بەرزو نزم بەسەر وڵاتی قوربانی و
جەستەی لەت و پەتی مندا ئەخولێتەوە
بەم کازیوە خۆڵاوییە
بەم شەبەقە کەلەلایە
بەم بەیانییە ژاکاوە..
ئەگەر دیجلەش قسە نەکا
دەمی قەڵایش نەیەتە گۆ
گەر دارسێوی بێوەژنیش پێمان نەڵێ..
نە بەردێ ماوە نەیزانێ و
نە چۆلەکەو نە ڕەوەزێ و نە شەقامێ و نە ڕووبارێ
نە پەنجەرەی هیچ ماڵێك و.. نەمنداڵێ
کە ئێستاکە... (ئیدریسی بەدلیسی) چێکاو
بەم بەیانییە خوێناوییە ئەچێ بۆ کوێ؟!

1997/11/6

سێ لەیەکچوون

تەنیاییم و ڕەگێکی قووڵ.

تەنیاییم و چاوی هەورێ.

تەنیاییم و بنی زەریا، لەیەك ئەچن.

ڕەگ ڕۆئەچێ

تاکوو ئاو ئەدۆزێتەوە.

هەور لەگەڵ خوادا ئەدوێ.

زەریا گەرای بوون دائەنێ و

تەنیایی من: زمانی نوێی مەملەکەتێ!.

کۆیە و حاجی

لەو شارەدا پیاوێك هەبوو
سەری بەقەد چرایەکی دیوارکۆ بوو
کەچی شاخی "هەیبەت سوڵتان"
لەو سەرەدا جێی بوو بۆوە
لەو شارەدا پیاوێك هەبوو
چاوی بەقەد بادەمێك بوو
کەچی دەریاچەی "زرێبار"
لەو چاوەدا جێی بوو بۆوە
لەو شارەدا پیاوێك هەبوو
دڵی هێندەی قۆخێك ئەبوو
کەچی نەخشەی گشت کوردستان
لەو دڵەدا جێی بوو بۆوە
بەڵام ئەوەی هەرگیز هەرگیز
نە لەسەری ئەم پیاوەداو
نە لە چاویاو نە لە دڵیا
قەت جێگەیان نەئەبۆوە:
زرڕەی ترس و گەردی ڕیباو
پەنجە مۆری تاریکیی بوو!.

نووسین

دڵۆپێ ڕووناكیی
تكایە سەر شەوی مانایەك
مەراقم داگیرساو.. لەبەریا
ئەوینی
تۆم نووسیی

مۆزارت

له گۆشەی ئەوسەری کافتریای سپیدا بەتەنیا دانیشتووی
دوو چرای کلاّولار، لەسەر ڕا، لابەلا، ئەتبینن
یەکەمیان: لەملەی سەرشانت و
خۆرئاوای ناو قژتا
غەریبی و گوڵەزەرد.. پێکەوە ئەڕوێنیّ و
دووەمیش: سەرمێزی بەردەمت پڕئەکا
له شیعری نارنجیی!.
"مۆزارت"یش پرووشەی مۆسیقای له کلووی نۆتەدا
به کاوخۆ هەڵئەفڕێ و.. وا پیانۆ خەریکه بیکاته کرێوەو
کەمانچەیش خەریکه بارێزەی هەناسەی له ڕۆحتا هەڵبکات.
مەلێکی بیّ جووتیش، له تابلۆی شین باوی دیواردا،
لەسەرلا، "با"ی لاسار ئەیبات و ناتوانێ ڕاست بفڕێ و
پەڕووباڵ گیف گیڤن وەك پەڕی خەیاڵت و له خوارێش
هەر لەناو تابلۆدا، له کەنار زیوینی زەریادا، حۆریی ئاو،
"که نیوەی ماسییەو نیوەی ژن" هاتۆته سەر بەردێ و

تەماشای ئاویلکەی ئێوارەی زەمین و تەماشای دواکۆچی
سەدەیەك لە هەڵمی ئازارو سەرابی تۆ ئەکات
لە گۆشەی ئەو سەری کافتریای سپیدا
بە تەنیا دانیشتووی
تۆ بۆخۆت دەوەنی پەپوولەی ڕەشیت و
لە باخچەی ئاوازی بەفریندا دانیشتووی.
گوێ ئەگری لە مۆزارت
لێدانی ژێی دڵی"سەدسالی" : وڵاتی بێوەژن
زریکەی رووبارو، کڕووزەی گەنم و جۆو، کڕووزەی
بەفرو خوێن، ناڵەی گڵ، نووزەی بەرد، قریشکەی
درەخت و تەنیایی.. ئەبیسی.
کە گوێت گرت لە مۆزارت
گوێ ئەگری لە زەریاو لەمەحاڵ
گوێ ئەگری لەو عەشقەی لە کلپەی"وەجدێکدا"
باوەشی توانەوە بەخوادا ئەکات و
لە کێوی"ئیشراقا"
نووری دەنگ.. ماچ ئەکات!
لە گۆشەی ئەوسەری کافتریای سپیدا بەتەنیا دانیشتووی
هەرهەموو حاسەکان بوون بە گوێ
گوێ ئەگری لە مۆزارت
زەمانی دابڕان.. ئەبینی.
زەمانی دابڕان: لەنمەی بێ هێزو خزاوی

سەر شووشەی پەنجەرەو،

باوێشکی ڕۆژنامەی سەرکورسی و،

بازنەی پچڕاوی دووکەڵی جگەرەو،

لە سووتووی تەپڵەك و،

لە خڵتەی فنجان و،

زەمانی دابڕان.. لە خۆت و پەنجەت و سەرنجت و بینین و،

زەمانی دابڕان.. لە درزی ئاوێنەی شکاوو بالأتا ئەبینی.

زەمانی دابڕان.. ئەدوێنی..

لە ڕێگەی شمشاڵی دووکەرت و

لە ڕێگەی ئەوینی دووکەرت و

لە خەونی دووکەرتدا سەدەی نوێ ئەدوێنی.

لە گۆشەی ئەوسەری کافتریای سپیدا بەتەنیا دانیشتووی

تا مەلی ناو پیانۆ هەڵفڕێ و باڵ لێکداو کۆچ بکا.. تۆ ناڕۆی.

تۆ ناڕۆی تا کلووی کەمانچەو پەپوولەی سیمفۆنی بباری.

تۆ وەختێ هەڵئەسی کە مۆزارت لە عەشقا سەرخەوێ بشکێنێ

ئەوساکەیش لە گۆشەی ئەوسەری کافتریای سپیداو لە دوای خۆت

خەزانی ئەم شیعرەو، وەسێتی بارانی شاعیرێ.

بۆ مۆزارت جێدێڵێ!.

ستۆکهۆڵم
1999/11/25

عوسمان عوزێری

کەس نەیزانی ئەو چۆن کوژرا؟!
شایەتی ئێمە بە تەنها:
کۆترە شینکەیەکی شاخ و
پەڵەهەورێکی کۆچەری و
گەلای شیعرێ بوو"با" بردی!
کەس نەیبینی لە کوێش نێژرا؟!
ئەو چاوانەی لەو شەوەدا،
لەگەڵ چاوی دوارۆژدا بوون و بینیان،
لە کوێ نێژرا!
چاوی درەختێکی تەنیاو
چاوی بەردێکی سەرەڕێ و
چاوی لێڵی کانییەك بوون.
لەو دۆڵەدا
ئیتر مێژویان قفڵداو..
لەو چاڵەیشدا ئەویان تیاکوشت،

هەر لەوێشدا پرسیاریان کوشت،

نەهێنیشیان هەر بە جلی خۆیەوە ناشت.

بەڵام ئێستا

یەك کۆترە شینکە.. هەزارە.

فرمێسکی یەك پەڵە هەور.. چەند رووبارە.

گەڵا شیعرێ.. چەندین پەنجەرەی ناوشارە

مێژویش بوومەلەرزە لێی داوە

قفڵ شکاو، نەهێنیی هەر بەو جلانەوە

گەڕایەوەو، ئەوەتا وا

پرسیار زیندوو ئەبێتەوەو

پرسیار زاووزێ ئەکات و

هەموو ساڵێ، سەردانەوەی برینەکانی"عوزێر"یش

لەسەر هەڵگورد

زەردەخەنەی دەم گوڵجارە!

2000/3/29

وەڵام

کلاّوکووڕە

بەشێك لەو خەمەی هەیەتی

لەبەر کلاّوە جوانەکەی، سەرسەرێتی

بەم ڕۆژگارە هەزار باڵندەی بێ کلاّو

لە داخاندا

باڵ لە بوغز وەرئەدەن و

چاویان هەڵنایە بیبینن.

بەشێك لە مەراقی مامز

لەبەر بۆنی خۆشی ئەو مسکەیە لێی دێ

بەم ڕۆژگارە هەزار ئاژەڵی بۆن ناخۆش

لەسەرە ڕێگای ئەویندا.. لێرەو لەوێ.. لە داخاندا

داوە مەرگی بۆ ئەچێنن.

بەشێك لە ئازاری کرمی ئاوریشمینیش

لەبەر قۆزاخەی ئاوریشمە

بەم ڕۆژگارە هەزار کرمی بێ قۆزاخەو هیچ پێ نەبوو

له داخاندا، ئەچنە ماڵی ئاوریشمەوەو

پەردەی ژووری خەونەکانی ئەژاکێنن

بەشێك لە ژانی تاڤگەیش

لەبەر بەرزیی باڵایەتی

بەم ڕۆژگارە هەزار ئاوی کورتە باڵاو تەنکەبوار

له خوارەوە، له داخاندا

ئەچنە سەرشانی کەڵەکی داڕووخاوو

بەردی ئێرەیی تیّ ئەگرن!

2000/3/28

ماك

لەناو ئەم بێشە چڕەدا
من وتم: تەنها درەختێ هەبێ و جوان بێ و
ئەستێرە بۆ دوارۆژ بگرێ... ئەوە منم!
(لەو ڕۆژەوە
شەڕی دارستان هەڵگیرسا!)
لەناو ئەم شاخ و داخەدا
من وتم: تاقە چیایەك هەبێ و سەرکەش،
تاقە کەڵێ خۆری هەقی لێوە هەڵبێ،
ئەوە منم!.
(لەو کاتەوە
شەڕی شاخەکان هەڵگیرسا!)
لەناو ئەم ڕەوە ئەسپەدا
من وتم: تاقە ئەسپێکیش هەبێ و رەسەن
حیلەیەکیش هەرگیز نەمرێ.. ئەوە منم!
(لەو دەمەدا

شەڕی ئەسپەکان هەڵگیرسا!)

ئەم خوێنانە پێناچێ بکوژێنەوە

تا ئەو ڕۆژەی لەناو سەرما

ڕاستیەك دانەگیرسێنم:

کە من هەرگیز هەموو جوانی و ڕەنگەکان نیم!

کە من هەرگیز هەموو خۆرو شەوقەکان نیم!

کە من هەرگیز هەموو ئەسپ و حیلەکان نیم!

2000/1/4

ئـــەو

کە تەوقەمان لەگەڵ یەکتریدا ئەکرد

ئەو قەت لە ئێمە نەئەچوو

ئەو ژمارەی پەنجەکانی دەستی ڕاستی

تەنها دووان بوون!

ئەو وەختی خۆی لەسەر باڵای جوانی کەژێ

سیانی بەخشین بە دەستەکانی ئازادیی!.

کە پێکەوە سەیری تابلۆکانمان ئەکرد

ئەو قەت لە ئێمە نەئەچوو

ئەو تاقە یەك چاوی هەبوو

ئەو وەختی خۆی لە شەوگاری ئەوینێکدا

ئەو چاوەیدا بە جێژوانی ڕووناکیی!.

کە پێکەوە ئەڕۆیشتین

ئەو قەت لە ئێمە نەئەچوو

قاچێکی ئەو دارینە بوو

ئەو وەختی خۆی لە ژیانێکی مین ڕێژدا

ئەو قاچەیدا بەڕێ و بانی گوڵ و ئاشتیی!.

ئەو قەت لە ئێمە نەئەچوو

ئەو سێ پەنجەو ئەو چاوێك و

ئەو قاچێكی لە هەر یەكێكمان كەمتر بوو

كەچی وەختێ بەیەكەوە

لەبەر ئاوێنە گەورەكەی وڵاتێكدا ڕائەوەستاین

ئەو لە گشتمان تەواوتر بوو!

2000/2/1

#ماڵەکەمان

ماڵەکەمان، چ ماڵێکی مڕومۆچ و
پەستمان هەیە. ماڵەکەمان!.
حەسارەکان.. ڕووناکییان دەرکردووە.
دەرگای حەوشە.. ڕووخۆشیی کلۆم کردووە.
نە ڕۆژێ هەتاو ئەبێتە میوانمان و
نە شەوێك مانگ سەرێك ئەدا لە پەنجەرەی
سەر ژوورمان و
نە جارێك"با" لە هەیواندا
گۆرانییەکمان بۆ ئەڵێ و
نە باڵدارێك لەلای هەواو
بارانەوە دێ بۆ لامان.
ماڵەکەمان چ ماڵێکی گرژو مۆن و
پەستمان هەیە. ماڵەکەمان!
باوکم. باوکم. ڕیشی باوکم
بووە بە پەردەی پەنجەرەو

بووه بە عەبای درەخت و

بووه بە پەچەی گوڵەکان.

ریشی باوکم بەر دەرکی خەونی گرتووین و

هەورەبان و سەر سەربان و چیمەنمانی داپۆشیوه.. ڕیشی باوکم.

باوکم. باوکم. دەنگی باوکم

لەناو ژووری خوشکەکەمدا،

مقەستێکە ڕائەکشێ و هەڵئەسێت و

له کەنتۆردا

کراسێکی ئاودامانی تا بەرپێیه

هەموو ڕۆژێ پەناو پەسیری ناوسەرمان ئەپشکنێ و

بۆ مۆسیقای کراسی کورت و بۆ لێوی سووری گۆڤارو

بۆ دەنووکی ئاوازێك و بۆ خەیاڵێکی تەنك و

بۆ نوکتەی قاچاغ ئەگەڕێ!

ماڵەکەمان! چ ماڵێکی مڕومۆچ و پەستمان هەیه. ماڵەکەمان

دارەمەیتی ماڵەکەمان!.

هەتاو و گۆرانیی و بۆن..

لە"ئۆسلۆ" دیم.

لە ئاسۆی ڕۆژهەڵاتەوە گەڕابۆوەو

لەگەڵ خۆیدا

پڕ باوەشێ خۆرەتاوی هێنابۆوە،

تۆزێکم لێ سەند بۆ چاوم،

تا هەفتەیەك هەردوو چاوم

ڕووناکییان تیا هەڵئەقوڵی.

لە"لەندەن" دیم

لە گەرووی ڕۆژهەڵاتەوە گەڕابۆوەو

چەند گۆرانیی زەردو سووری لەگەڵ خۆیدا

هێنابۆوەو

دووانم لێ وەرگرت بۆ ڕێگام

تا مانگێکیش ئاوارەییم

لە وێستگەکانی سەفەردا سەرچۆپی کێش،

هەڵئەپەڕی.

له"بەرلین" دیم

له باخچەی ڕۆژهەلاّتەوە گەڕابۆوەو

لەگەلّ خۆیدا، مشتێ بۆنی هێنابۆوەو

تۆزێکم لێ سەند بۆ شیعرم

تا ئەو وەختەی خۆشم گەڕامەوە لاتان

تەنیایی من هەر لەو بۆنەی هەلّئەمژی!.

"خۆرەتاو.. کۆیی بوو

گۆرانیی.. سابلاّخی و

بۆنەکەیش.. دهۆکیی!"

مارتی/2000

سۆراخێك

"ئاوێكی ئێجگار غەمگینە"
باڵندەیەك وتی: چونكە
هەموو جارێ هەور ئەگاتە سەر سەری و
كەچی پەشیمان ئەبێتەوە ببارێ!.
شەپۆلێكی لاواز وتی:
نەء پرسەداری ماسییە!..
درەختێكی كەنار وتی: لەو دۆڵەدا
جۆگەیەكی لێ ونبووە
پردێك وتی:
نەء. بەنداوێكی كوژراوە
هەتاو وتی:
سێبەر دڵی تەنگ كردووە.
سێبەر وتی:
سوورە هەتاو نیوەی لەشی كرد بە هەڵم
كیژۆڵەیەكیش وتی نەء..

ئێوە کەستان نەتانزانی

بەر لە چەند ساڵ

ئەنفال بەلایدا تێپەڕی!

دایکم

دایکم لە شۆڕەبی پایز ڕووتەڵە تر..
لە تاق تاقکەرە تەنیاتر..
لە پەڕەسێلکە هەژارتر.. دایکی منە.
دایکم تاریکە شەو کراسێکی دایەو
گەڵاڕێزان لە بەریکرد.
دار هەنارێکی بێوەژن
جووتێ (پانی بەرزی)دایەو
بارێزەیەکیش لە پێی کرد.
کۆڵوانەکەی تەم داوێتێ و
گێژەڵووکەیش ڕستێ بازن.
ئەو وەختەی دایکی من ئەدوێ
لەمەراقدا
ئاوی وشە شلوێ ئەبێ.
ئەو وەختەی دایکم ئەڕوانێ
لە چاویەوە..

وردە پەپوولەی قەترانیی باڵ ئەگرن و دێنەدەرێ.

ئەوەی هیچی، بە دایکی من، نەبەخشیوە

هەر بەتەنها ڕووناکییە

دایکم ئەڵێ:

من نازانم ئەو لە کوێیەو

من نەمدیوە!

لەمیترۆدا

هەروا ڕێکەوت لە"میترۆ"دا
یەکتری ئەبینینەوە..
یەکتری ئەناسینەوە
دوو پایزین
بەرامبەر یەکتر دانیشتووین
ڕابووردوو هەڵئە کۆڵین و.. ئیتر دوور دوور
بەناو گوڵجارێکی خەونا
بەیەکەوە ئەچینەوە
بەر بارانێکی بەهاری ڕێی"کانی با"
هەر ئەوەندەو ئیتر قسە
لە دڵۆپی سەر ڕوومەتی هەردووکماندا
ئەخنکێت و
دیسانەوە وەك دووگەڵای نێو خەزانێ
لە یەکتر جوێ ئەبینەوە
هەروا ڕێکەوت لە"میترۆ"دا!

بــۆن

مەلێ دەنکە تۆوێکی برد

دای بە بەردێ

بەردیش داوای بارانی کرد

باران هات و ماچێکی کرد

لە شوێن ماچدا، گوڵێ پشکووت

لەو بەرەوە دڵدارێ هات، بەڕێوە بوو بۆ جێ ژوان

گوڵەی لە لاسک کردەوەو

دایە دەست یار

یار دای لە قژ

هێندەی نەبرد

مۆردی قژیش شەماڵێکی بزێو بردی و

شار بۆنی خۆشەویستی گرت!

تـــاڤگە

لەسەر شاخێك ئاوێ دیل بوو
ڕۆژ لە دوای ڕۆژ ئاوی گیراو
خەمی شینی گەورە ئەبوو
هەتا جارێ خەم تەقیەوەو
ئاوی كۆیلە
دەرگای بەردیینی شكان و
بە گوڕ هات و
لەو بەرزەوە
بازێكی داو
بوو بە تاڤگە!

ئــەوین

له شەوێکی ڕەشەبادا
دایان بەسەر ژوورەکەتاو
هەرچی دیاری و یادگاری ئەوینمانە
گشتیان دزی:
موستیلە، خەون، ملوانکە..
بازن، چرپە، زەردەخەنە.
لە عەسرێکی تەماویدا
لەسەر شەقامێکی گشتیی
دەوریان گرتی و
بەدوا شیعری منیشەوە
جانتای دەستیەکەیان بردی
کە گیرایشی لە زیندانا
نامەو
ماچ و
شووشە عەترو

خۆزگەو وێنەو
دەنگ و سەنگی
هەردووکمانیان هەموو دزیی
بەلاّم نە لە ماڵەوە نە
لەسەر شەقام
نە لەناو بەندیخانەدا
نە بە بردن
نە بە گرتن
بۆیان نەکراو نەیانتوانی
ئەوینی ئێمە بدزن!

ڕەنگ

لەو کێوە
خۆرنشین بە دەستی دارلیمۆی قەدپاڵێ
کاکۆڵی ئێوارەی زەرد زەرد کرد
ئێوارەیش بە پەنجەی پرووشە
بەردێکی ڕەشتاڵەی سپی کرد.
لاوێکیش لەسەر پشت کەوتبوو
بە فوارەی سەرسنگی
ئێوارەو
بەردەکەو
بەفرەکەی
سوور ئەکرد!

بیـــروڕا

لەسەر"قەڵا"

چۆلەکەیەك

بە پەلکەگیایەکی ئەوت:

ئۆتۆنۆمیی

پەنجە تووتەی درەختێکی

"ڕەحیم ئاوا" ناهێنێت و

کەچی ئێمە باڵای هەزار

دارستانمان

لەسەر سووتان!.

بۆ ئیسماعیل بێشکچی

داری وتی:
ئێمە ئێستاکە ناتوانین شەقامێکی"دیاربەکر"
بەناوی تۆوە ناو بنێین.
گوڵێ وتی:
ئێمە ئێستاکە ناتوانین باخچەیەکی نێو"قامیشلی"
بەناوی تۆوە ناو بنێین.
شیعرێ وتی:
ئێمە ئێستاکە ناتوانین کتێبخانەیەکی"سابلاخ"
بەناوی تۆوە ناو بنێین.
بەردێ وتی
ئێمە ئێستاکە ناتوانین پەیکەرێکت
لە سنگی بابەگوڕگوڕدا بۆ داتاشین
دوایی"کوردستان"یش وتی:
ئەوەی ئێستاکە ئێمە ئەتوانین بیکەین
هەر ئەوەیە
وەك گوڵ و شیعرو ئازادیی
لە گیانماندا هەڵتگرین!

نەهێنیی

ڕەنگە ئیتر بۆ لەمەودوا
قەڵەمەکەم بەمە دەست"با"
ئەو لە جێی من شیعر دانێ
ڕەنگە ئیتر بۆ لەمەودوا
هەر تەنها"با"
ناونیشانی:
بەفرو
باران و
بڵێسەی
عیشقی تازەم پێ بزانێ!

خەونە تاڵەکان

هەموو خەونێ

دەیان هەڵبەستی شەهیدم

شوێن پێی قەڵەمم هەڵ ئەگرن

لەسەری کۆڵانی دێڕو

لەبەر دەرگای وشەکانما یەخەم ئەگرن.

لە سەربانی"ناونیشان" و"ژمار"ەوە

خڕکە بەردی نوقتەو فاریزەم تێ ئەگرن

ئەڵێن: ئێمەت لەبەرچاوی بابەگوڕگوڕ

دایە دەست عیشقی ئاگریین

کەچی ئەوەتا ئەبینین:

لە تازەترین دیوانی چاپکراوتا

ئێمەی تیانین!!

کە مردووەکانمان گەڕابوونەوە

لەوێ نەبووم کە شەقامی شارەکانم
بووبوون بە ڕووباری هەنگوین بۆ ئازادیی
لاتان نەبووم کە پەنجەرەی
گریاوی هەزار ساڵەی من پێکەنیبوو.
لەوێ نەبووم کە بەرد سوراوی کردبوو.
درەخت بووبوو بە شمشاڵ ژەن.
خانوەکانمان سێ ڕیز سێ ڕیز.. هەڵپەڕیبوون.
لەوێ نەبووم کە سەربەستیی یەکەیەکە
تەوێڵتانی ماچ کردبوو.
لاتان نەبووم ئەو بەیانییەی کە هەموو مردووەکانمان
گەڕابوونەوە ماڵەوە.
دووکەڵ بووبۆوە بە لاولاو
سوتوو بووبۆوە بە لانکە.
هاتبوونەوە ئەستێرەی ڕۆحی کشاو.
لەوێ نەبووم ئەو شەوانەی لە بەزمی بادەنۆشیندا.

چیاکانمان بەرامبەریەك

پێکی مەیی ناو پەرداخی هەوری نزمیان هەڵبڕیبوو

لەسەرکەوتنیان نۆشی بوو.

لەوێ نەبووم

لەوێ بوومایە ئەزانم

هەر یەکەم سات

خۆیشی بە گەشکەی"قاقا"یەك

لە جێگەی خۆمدا ئەیکوشتم!.

ستۆکهۆڵم
1989 -1991

ئاماژەی جۆراوجۆر

1. کەوتن!

هەموو باڵندەکان ئەمرن
بەڵام هەموو گۆرانیەکان نامرن.
بەڵام دواجار، ئاسمان شەقڕنی فڕینێ و
درەخت دەنوکی خوێندنێ لەیادناکەن:
تفیان لە ئاوێنەی سەری خۆیان..
تفیان لە مێژووی فڕینی خۆیان..
تفیان لە هێلانەی وشەو
ڕەگی زام و
ئەلبوومەکانی ڕابوردووی (باران) و (با) و
عومری خۆیان نەکردبێ!
قسەت ئەکردوو... مردبوویت.
ڕاوەستابوویت و... کەوتبوویت.
چەند چرکەیەك.. ساڵانێکی رۆژ ژمێرتی
بەپەنگ ئەکرد!.
چەند ڕستەیەك.. کتێبخانەی کۆن و نوێتی

بەپەنگ ئەکردا.
لەو ساتەدا تۆ ئەو نووکی قەڵەمەبووی
دەفتەری خۆت ئەتك ئەکردا.

2. سەردان

دێیتە ژووری
سەر ئەکەی بەناو مەراقما
لەناو ژوورەکەمدا ئەڕوێی.
وشەیەك ئەبێ بە تەیرو
لەسەرت ئەنیشێتەوە.
تۆ خەریکی بالاً بکەی وەك خەیاڵم و
وشەییش خەریکە بخوێنێ و..
لە پڕ دەرگا ئەکەنەوەو
وشە ئەفڕێ و
منیش بە ئاگا دێمەوەو
تۆیش ون ئەبی!.

3. تەوقە

تەوقەیەك و ئیتر ڕۆیشتی
چەند سەعاتە وا هەست ئەکەم

هەر پێنج پەنجەی دەستی ڕاستم
لە مەچەکم جویێ بوونەوەو،
بە پێنج ڕێیانی ناو شاردا
بوونە پێنج مەلی پرسیارو
بۆ هێلانەی لەپی دەستی تۆ ئەگەڕێن!.
تێبینیەك:
من نازانم ئەگەر ئەوان نەتدۆزنەوە
چۆن بنووسم؟!

4. بەخشندە

من ئەزانم ئەگەر دارسێوێکی ئەوین
بێت بۆ لات و سێوێکی خۆیت بداتێ
تۆ خۆت نایخۆی
لە بەرۆکتا هەڵیئەگریت هەتا ئەیدەیت
بەمنداڵێکی هەژاری گەڕەکەکەت.
من ئەزانم گەر ڕووبارێکی گەڕیدە
تووشت ببێ و پەرداخێ ئاوت بداتێ
تۆ خۆت هەرگیز نایخۆیتەوەو
ئەیبەیت هەتا ئەیدەیتە دەست
درەختێکی بێوەژنی
تاق و تەنیای گەرمێنەکەت!

من ئەزانم گەر کتێبخانەی خۆرەتاو

کتێبێکی سەر بە چرای تازەی خۆیت پێ ببەخشێ

دوای خوێندنەوەی، لە ناو چاوتا هەڵێئەگری

هەتا ئەیدەیت بە کۆڵانێکی تاریکی نێو شارەکەت.

من ئەزانم گەر (با)یەکی یادەوەریی

بەسەردان بێتە ماڵتان و بۆنی شیعرێکمت بۆ بێنێ

تۆ ئەو بۆنە نادەی لە خۆت

لەناو سنگتا هەڵێئەگری

ئەگەڕێی بۆ ئەو شاعیرەی

لە دوا خەونی شیعری خۆیدا

دارسێوێك و منداڵێك و درەختێکی بێوەژنی

تاق و تەنیا ئەبینێت و

لە بەینیاندا ئەبێ بە سێوو بە ئاوو بە کتێب و

بۆ ئایندەی خۆشەویستی دائەگیرسێ.

من ئەزانم تۆ ئەوکاتە بۆنی شیعرم دەرئەهێنی و

لەو شاعیرەی ئەپرژێنێ!.

تەمووزی/1999

لە مەملەکەتی کۆترەکاندا

کورتە شانۆنامەییێکی شیعرییە

گەمەی هەورە برووسکەیە. باران سەر بە کلاّوە
ئەباری. پیرەمێردێك کە تەمەنی نزیکی حەفتا
سالاّن ئەبێت، کوێرەو گۆچانێکی بە دەستەوەو
عەینەکێکی ڕەشی لە چاودایە. بە ژوورەکەدا، ئەکەوێتە
هاتوچۆ. دیارە کە زۆر شپرزەیە

پیرەمێرد: ئەمڕۆ پانزەهەمینی ڕۆژی
چلەیەکی سەخت و شوومە..
سەخت بە وێنەی ڕەوەزەکانی تەمەنم و
شوومیش وەکو کوندەپەپوی چاوەکانم!
ئەمڕۆ پانزەهەمین ڕۆژی
چلەیەکی سەخت و شوومە
لە دەرەوە.. ڕەهێڵەیە.
گوێم لە غەزەبی ئاسمانە،
کە بەرۆکی کێو دائەدڕێ.

گوێم لە توورەبوونی بایە
وەختێ قۆچ گیر ئەکا لە بەرد.
لەدەرەوە چەخماخەیەو
لەناو دەروونی منیشدا گێژەڵووکە.
لەدەرەوە گرمەی هەورە
لەناو دەروونی منیشدا گڤەی خەنجەر!
(وچان)
بەر لە چل ساڵ، وەکو ئەمڕۆ، لە زستانێکی وادا بوو
خەنجەرەکەم هەتا مشتوو لە سنگی خوشکێکی خۆمدا
داچەقاندو، کردم بە کێلی هەناسەی.
خەنجەرەکەم ڕاداو وەرداو کەڵە پشکۆی
تۆڵەیەکم لەو خوێنەدا کوژانەوە.
وەك بەفریش ساردم کردەوە.
بەر لە چل ساڵ تاقە مامزی ماڵی خۆم
بێ دەربەستانە سەربڕی و هەڵمدایە
ناو توونەکەی هەناومەوە
(وچان)
هەر لە ڕۆژێکی وادا بوو
چەخماخە ئەبریقایەوەو
ئەی وت: وەختێتی بیکوژە!
گرمە ژن و باسریشك و تۆفان ئەیانوت: بیکوژە!
لە گۆڕەوە.. کامە سەری باپیرانم

هاواریان ئەکرد: بیکوژە!

(وچان)

لەوانەیە ئەگەر هەوا

شین باوێکی ئاران بوایە.. نەمکوشتایە!

لەوانەبوو ئەگەر هەتاو لە کلاّوەی بنمیچەوە

بە هێووری تیریژەکەی بناردایە ناو ژوورەکەم

نەمکوشتایە!

(وچان)

ئەم کوشتنە، بۆ شتنەوەی پەڵەی عاری

سەر تەوێڵی پیاوەتیم بوو..

لەبەر سمێڵی باپیران..

لەبەر پەندە بەردینەکانی ڕەوشت بوو

لەبەر نەشکانی ئاوێنە دێرینەکان.

هەر لەبەر پەیڤی هەر لەبەر پەیڤی سەر زاران

تەنها لەبەرقسەوقسە

ئەم نەفرەتەم کرد بە کفنی سووری (شەم)و

سەری خۆیشم دایە دەستی پیرە شەیتان..

سەری خۆم کرد بە سێبەری مەرگێکی دڕ.

هەر لەبەر قسەی سەر زاران

کە ئەیانوت: (شەم)ی خوشکت..

هەڵفڕیوەو بووە بە کۆترێکی ماڵیی

نێو دەستەکانی (کاکە لاو).

به جووتەیش هەردوو بینراون لە جێ ژوان..
هەر ئەیانوت و ئەیانوت..
دەنگ و تارمایی شەم: لەگەڵ باراندا من کوژراوم.
من لە بەفری تازە باریو
پاکتر بووم و لە نمەی شەونمیش ڕوونتر
پیرەمێرد: هەر لەبەر قسەی سەر زاران
من (شەم)م کرد بە خۆراکی خەنجەرێك و
من خۆیشم کوشت.
هەر لەبەر قسەی سەرزاران
ئەو قسانەی دوای چلساڵیش
جێی پەنجەیەکیان دیار نییە.
ئەو قسانەی نە ڕەنگیان بوو نە ناونیشان.
شەم: من لەگەڵ ئەویندا کوژرام.
هەر لە ڕۆژێکی وادا بوو
لە ناو چەخماخەی خەنجەرداو
لەناو گرمەی خوێندا کوژرام.
کاکە لاو: من خۆم ڕنۆ بەفری گەلیی و
عەشقیش بوو بوو بە ئاگردان لەناو لەشما
خودا بۆ خۆی، بە دەستی خۆی
نووری (شەم)ی ڕژاندبووە ناو دڵمەوە.
من ئەشکەوت بوم ئەو چرا
بەڵام (شەم) خۆی هەر دووراو دوور، ئەیسوتاندم

من هەر بە زاری ڕوانینم

لەو گەردن و لەو بەرسنگەم ئەخواردەوە

من هەر بەچاو ئەو ئەوینەم هەڵئەکەندو

هەتا کوشتیان

تا وشکیان کرد

دەمی خۆزگەم نەگەیشتە ئاو!

شەم: (کاکە لاو) بۆ من ئەستێرەی پێش نووستن بوو

لە ناو هەوری ژێر لێفەدا ئەیکردمە خەو.

بەس لە خەودا من مامزو

من جریوەی باوەشی بووم

بەس لە خەودا

من لەبەر خەون کوژراوم!

پیرەمێرد: هەر لە ڕۆژێکی وا شوومدا

ئەستێرەیەکم سەربڕی و

هەتاوی ماڵەکەی خۆم کوشت!.

خۆیشم سەری خۆم دایە دەس

(با)یەکی شوومی وەك ئەمڕۆو

ئیتر ڕامکرد

من هەلاتم!

ژنی (1): من کوژراوی (شەم)م دی

لە ژوورەوە وەك نووستبێ

لە گوڵجاڕی خوێنی خۆیدا ڕاکشابوو.

ژنی (2): من (کاکی)م دی
وەختێ ڕایکرد..
لە گژەبایەکی بۆری تووڕەو
لە کەلێکی قۆچ خوێناوی ماندوو ئەچوو!
شەم، من نازانم بۆچی کوژرام!
من کانیی بووم.
من سەمەلی گوڵەگەنم و
من تریفەی مانگەشەو بووم.
بۆچی کوژرام؟
من نازانم!
پیرەمێرد: من ڕامکردو
من هەلاتم
لەگەڵ سێبەری مەرگدا من هەلاتم
لەتەك دووکەڵێکدا ڕۆیشتم
کە لە کەللەی خۆم هەڵئەسا.
هەر ڕامکردوو
تا گەیشتمە گوندی (بووبان)
(وچان)
ئەبوو ڕاکەم، ئەبوو تارمایی خوێناویم جێبێڵم
ئەبوو ڕووبکەمە تاریکی بێ ناونیشان
ئەبوو بچمە ناو دووتوێی شەوەزەنگەوە
گوناهەکەی خۆم حەشاردەم

خەنجەرەکەم لەناو تەمدا بشارمەوە

ئەبوو لە ڕابوردووم هەڵبێم

لەناوی خۆم، لە دەنگی خۆم، لە ڕەنگی خۆم..

ئەبوو هەڵبێم

هەر لە ڕۆژێکی وادا بوو

کە هەڵاتم

ژنی (1): وەرزێکی تر

وەختێ ئاسمان ڕەهێڵەو تۆفی گرتەوە

وەختێ هاتینە بەر دەرگاو هەڵترووشکاین

کە (مانگ) لە گەرمێن هاتەوەو

سەیرمان کرد

(شەم) منداڵی تریفە بوو لە باوەشیا.

ژنی (2): کەس نەیزانی گژەبای بۆر

سەری بەرەو کوێ هەلگرت و

کەس نەیزانی ئەو نەفرەتە خوێناوییە

لەکام شوێندا خۆی شاردەوە.

شەم: بۆچی کوژرام؟ من نازانم!

هەر لە ڕۆژێکی وادا بوو

منی هەتاو کەوتمە بەر ڕێژنەی خەنجەر.

لەو ڕۆژەوە خوێنم بووە بە تارمایی

ترس و بیمی براکەم و لێی ناگەڕێ.

لەو رۆژەوە خوێنم چنگی توترکێکەو

وا لەسەر ملی براکەم

لەو ساتەوە ڕۆحم بووە

بەسێبەری شپرزەیی براکەم و

لێی ناگەڕێ!

پیرەمێرد: زۆر دەمێکە

من دار ژەقنەبووتی کوێرم و پەل ئەکوتم..

من تەنها یەك وەرز ئەبینم.

من تەنها یەك ڕەنگ ئەبینم.

ڕەنگ و وەرزی تاریکستان!

من چۆن کوێر بووم؟!

من نە کوێری نەخۆشیم و

من نە کوێری زگماکم و

نە کوێر بووی دەستی هیچ کەسێ!

لە بیرەوەری مێژوویشدا

چیرۆکێکی کوێربوون نییە

لەم چیرۆکەی چاوم بچێ!

شەم: بیگێڕەوە تۆ چۆن کوێر بووی؟!

بیگێڕەوە چی ئەو چرای چاوانەی تۆی

کوژانەوە؟!..

خوێنی ڕووناکیی بۆ رژا؟!

پیرەمێرد: لە (بووبان)ی ناو کێواندا

چوون دالێکی پەڕەوازەی شەکەت

بە دوو باڵی شکاوەوە.. گیرسامەوە!

لە (بووبان)ی ناو کێوانداو

لە نێوانی تاشە بەردو گەوەکاندا

نەهێنی زەردو خەنجەرو

خوێنی (شەم)یشم شاردەوە!

لە (بووبان)ی ناو کێواندا

بووم بە سەپانی کوێخای (دێ)

من ڕۆژانە عارەقێکی شین و مۆر بووم.

من خوێنی شەم گرتبوومی

بۆیە هەمیشەو بەردەوام

ئەستێرکێکی شلوێ و مات بووم.

بێدەنگ.. بێدەنگ.. وەك دارو بەرد.

بێدەنگ.. بێدەنگ.. وەکوو تاوانی پشت پەردە

چوون قوڵایی بنی ئەشکەوت!

ئێوارەیەك کوێخا بانگی کردمە لای خۆی

هەر خۆم و خۆی..

(وچان.. گەڕانەوە بۆ چل ساڵ لەمەوبەر)

کوێخا: ئەوە مانگێکە تۆ لێرەی

نانی بووبان و من ئەخۆی!

بەڵام کە تەماشات ئەکەم

سرێك لە چاوتا ئەبینم

ئێجگار قوڵەو ئێجگار مەنگە

وەکو بنی نەبێ وایە

سرێك لەو چاوانەدایە.. ئەڵێی:

بریسکەی چاوانی دڕندەیەکی کێوییەو

لە شەودا ئەدرەوشێتەوە!

تۆ کێیت و ڕاستی خۆت بڵێ

ئەگینا لەم بووبانەدا

جێی سەری تۆ نابێتەوە!

(وچان)

پیرەمێرد: سەرەتا ویستم هیچ نەڵێم...

ویستم لە پەنا درۆدا خۆم حەشاربەم

کوێخا وێڵکەم..

بەڵام بێ سوود بوو تەقەللای قسەکانم

من ناچار بووم پەردە لەسەر

خوێنی (شەم)و رابوردووی خۆم هەڵبەمەوە

من ناچار بووم.. پەلی نەهێنی بگرم و

لە قولایی دەروونمەوە ڕایکێشمە بەر

دەمی کوێخا!

ئەوسا چیرۆکی خوێناویم

لە نووکەوە گێڕایەوە

لە دواییدا کوێخا وتی:

کوێخا: ئاوا! ئاوا!

دوودڵ مەبە!... تۆ پیاوی پیاو!

تۆ شەرەفت پاراستووە.. تۆ قەڵغانی.

دەستت سەوزە.. ناموست کڕیوەتەوە..

دوودڵ مەبە! ئەی خەنجەر بۆ دروست بووە؟!

پیرەمێرد: لەو رۆژەوە وەك خەنجەری

بەر پشتێنەکەی کوێخا خۆی

وەکو تەزبیحەکەی دەستی

نزیکتر لە قلیانەکەی

لە کوێخا نزیك کەوتمەوە

بووم بە سێبەرو یاوەری!

شەم: بەڵام منت بیر نەچۆوە

خوێنەکەی من شەوانە هەر لە گەڵتابوو

لەناو گیانتا بە وێنەی باهۆزی ئەمرۆ ئەیزریکان!

خوێنەکەی من دوای هەزاران جار شتنی

لەدەست و پلت نەبۆوە

بە دەروونتەوە لکابوو

بەبێ دەنگی و ماتیتەوە هەر لکابوو

بەفری ساڵ هات

بەفری ساڵ رۆیشت

خوێنەکەی من بەفری سوور بوو

هەر نەچۆوە.

پیرمێرد: نەء... نەچۆوە!

لەوەیش زیاتر هەموو ڕۆژێ

لە دەروونما تۆختڕو تۆختر ئەبۆوە

نەء... نەچۆوە!

شەم: بەردەوام بە

چیرۆکەکەت بگێڕەوە بۆ ئەو خەڵکە؟!

تۆ چۆن کوێر بوویت؟

پیرەمێرد: بە ئەندازەی سەرینەکەی

لێی نزیك بووم!

بوو بووم بە نهێنیی.. کڕی

ناو سنوقە بۆراقەکەی ژووری کوێخا.

ڕۆژێکی تر کوێخا بانگی کردمە لای خۆی

هەر خۆم و خۆی

کەسی تر نا

کوێخا وتی:

کوێخا: لە ماهیەکانی (بووبان) داو

لە دەراڵی کێوەکاندا

شاخی کۆنە کۆتر هەیە

لەم شاخەداو لە هەناویا

هەزاران کۆتری سپی و شین و

مۆرو سەوزو زەردی تیایە.

گمە پەنگی خواردۆتەوە.

زۆر دەمێکە داخ لە دڵی ئەم کۆترانەم

ئەم کۆترانە بەوە نابێ بە ڕواڵەت

وا ناسك و ئێسك سووكن..
ئەم كۆترانە لە دەنووكدا ژەهری مەرگی
پەتایەكی كوشندەیان هەڵگرتووە
پەتای كوشندەی گەنم و جۆ
پەتا بۆ ڕەزو بۆ باخ و كێڵگەكانم
هەموو ساڵێ لەم وەرزەدا
ئەم كۆترانە
پۆل پۆل دێن و
چاوی شینایی و بژوێنم دەرئەهێنن.
دێن و گلێنەی بووبان و منداڵەكانی
من ئەخۆن
ئەم كۆترانە باڵی شوومی ئەم ئاسمانەن.
هەموو ساڵێ لەم كونەوە دێنە دەرێ و
خەرمانەكانم قڕئەكەن!
(وچان)
منداڵی (1): ئەو كۆترانە
كۆتری ناو سەری ئێمەن و
ئەو شاخانەیش جێگە خەونی
زەردو سورمان.
منداڵی (2): ئەو كۆترانە بە دەنووك چڵە ئاوازو
بە دەنووك گەڵای ڕووناكی و
بە دەنووك تاڵە ئەوینی

قژی (شەم)مان بۆ ئەهێنن.

(وچان)

پیرەمێرد: ئەی من چی بکەم؟!

ئەبێ هەر لە ناو هەناوی شاخەکاندا

هەر لەناو کونە ژەهردا

یەکەیەکە... بیاندەینە دەست چەقۆی خۆ

ڕێگانییە.. ئەمە تەنها چارەیەکە

ئەم ولاّتە لەو ژەهرانە پاککاتەوە

ڕێگانیە.. ئەمە نەبێ..

گوێم لێبگرە!

بەرەبەیانی سبەینێ

پێش کازیوە..

پێش ئەوەی شاخ لە خەو هەستێ.

هەر خۆم و خۆت

بەرەو شاخی کونە کۆتر..

ڕێ بگرین و ئێمەیش بفڕین!

شەم: ئەو کۆترانەش لە من ئەچوون

ڕۆحی من و ڕۆحی کۆتر

هەر یەك ڕۆحەو

بەردەوامیش بەیەکەوە ئەگمێنن.

بیگێڕەوە.. چیرۆکەکەت بگێڕەوە!

تۆ چۆن کوێر بووی؟!

(وچان)

کاکە لاو: من کۆترێ وا لە سنگما

گمەی ئەو و خورپەی دڵم

بەیەکەوە دەنگیان دێت و تێکەڵ بوون و

من نازانم چۆنیان لەیەك جیاکەمەوە؟!

(وچان)

پیرەمێرد: بۆ سبەینێ هەر شەوەکی

وەختێ کە بەرپێت نەبینی و

هەر لە تاریکی هەڵنووتی

من و کوێخا کەوتینە ڕێ

بەسەر دانە بەردی شاخداو بە ڕەوەزدا

وەك دوو بەران

هەر هەلگەڕاین و هەلگەڕاین..

شەم: بەڵام سەرە بڕراوەکەم لە گەڵتا بوو

ئەویش لە کۆڵە پشتتا بوو

دەنگی خوێنم.. لە هەناسەو گەرووتا بوو

تەواویکە چیرۆکەکەت

تۆ چۆن کوێر بووی؟!

پیرەمێرد: کۆڵەپشتم هەر بە تەنها

ڕەشماڵێك و گوریسێك و

تێلاَیەکی زۆر درێژبوو..

شەوەکی بوو..
هەر هەڵگەڕاین و هەڵگەڕاین
لە دوو بزنە کێوی رەشی سەرسەخت ئەچووین.
لە ڕۆژێکی وادا نەبوو
ئاسمان وەك ئەمڕۆ شێت نەبوو
(با) شەرمنۆك.. زۆر هێورو لەسەرخۆ بوو
شاخ و داخیش هەر نووستبوون.
هەر هەڵزناین و هەڵزناین!
شەم: بەڵام خوێنم ئەستێرە بوو
چاوی لە چاوت بڕیبوو
سوور سوور بەوێنەی یاقووتێ
لەو بەرزەوە ئەیجریوان!.
پیرەمێرد: منیش ئەمدیی
ئەو ئەستێرە خوێناویەم ئەدیی
لەو کاتەدا
کەروێشکێك بووم و ئەترسام!
ژنی (1): وەك مێخەك بەند
خۆشەویستی (شەم)م
کردۆتە مل!
هەموو ڕۆژێ بۆنی ئەکەم!
ژنی (2): کە مانگ هەڵدێ..
لەبەر دەرگا هەڵئەتروکێم.

لە کەژاوەی خەرمانەدا شەم ئەبینم

بە کەناری ڕووبارێکی مەیلەو ئاڵدا تێئەپەڕێ!

(وچان)

شەم: تەواویکە چیرۆکەکەت

بیگێڕەوە تۆ چۆن کوێر بوویت؟!

پیرەمێرد: بەر لەوەی کازیوە بێت و

پووشی زیوین و تاریکی لە یەکتری جیاکاتەوە.

گەیشتینە کونە کۆتر

گەیشتینە سەر ترۆپکی

شاخی شینی کونەکۆتر

گەیشتینە بەردەمی کون

کونێکی خڕ ئەوەندەی دەمی تەندووری

گەیشتین و کوێخا وتی:

کوێخا: ئەمە کونی بەلاَکان. کونی مەرگ و کونە کۆتر، ئا لێرەوە دێنە دەرێ و هەر بە دەنووك پەتا ئەبەن بۆ ئاوایی ئا لێرەدا دێنە دەرێ و هەر لەسەر باڵ ژەهر ئەبەن بۆ ناو (بووبان). ئێستەیش وەکو هەموو رۆژێکی تر، وەختێ کە هەتاو ئەکەوێ‌و، تیشك بە پلیکەی بەردداا، ئەڕوا ئەڕواو ئەیدا لە هەناوی شاخ و ئەیدا لە چاوانی کۆتر. ئەوسا ئیتر بەرەو سەروو، بەرەو ئەم پەنجەرەی شاخە، کە هەر تاقە پەنجەرەیە، پۆل پۆل، پۆل، پۆل باڵ ئەگرن و دێنە دەرێ. وا وەختێتی، لە سەردەمی کونەکۆتر، ئەم رەشماڵە هەڵبدەین و بیکەین بە ژووری مردن و، بیکەین بە زیندان بۆ ئەوان، من لێرەداو، لەبەردەمی

کونەکۆترا ڕائەوەستم وەك ملەی شاخ. تا هەر وەختێ یەکە یەکە هاتنە دەرێ. بیانگرم و لە تۆڵەی گوندی بووباندا ئەو بەڵایانە سەربڕم. تۆیش بە گوریسی دوو لانەی لە ڕکی بەرد قایمکراو، لەناو قەدتا شەتەك دراو، ئەچیتە خوار. لە هەناوی پیرەشاخدا بەم تێلاّیە، بەرەو پەنجەرەی کەللەی شاخ دوا کۆتریان هەڵ ئەفڕێنی. تێگەیشتی؟!

شەم: من ئەوکاتە ڕۆحم لەناو

کونە شاخدا هەر گمەی بوو

منیش ئەوکاتە کۆتر بووم.

منداڵی (1): لە خەوما منیش ئەبم بە کۆتر

هەموو جارێ بە دەنووك گوڵێ هەڵئەگرم

ئەچم و ئەیبەم، ئەچم ئەیدەم

لە قژی (شەم)!

منداڵی (2): جووتێ کۆتری هاقووم هەیە..

هێلانەیان هەردوو دەستمە!.

(وچان)

پیرەمێرد: لە کازیوەدا ئامادەو، گوریسم توند کرد لە بازووی گاشە بەردو تێلاّکەم گرت بە دەستمەوەو لە کلۆری بەردینەوە، بۆ ڕاوکردن، چوومە خوارێ و، شۆڕبوومەوە: هەناوی شاخێکی گەورە، بۆشاییەك لە مەرگی قووڵ بۆنی تیژی گۆگردێکی تەڕو شێدار. هەر داچووم و شۆڕبوومەوە.

شەم: بەڵام ڕۆحی منیش لەوێ

وەك باڵەفڕێی کۆترەکان

شەڤژنی بوو. بەڵام خوێنی منیش لەوێ

لە هەناوی ئەو شاخەدا، سێبەرت بوو.

تۆ چاوێکت هەر لێوەی بوو. بیگێڕەوە

تۆ چۆن کوێر بووی؟!

پیرەمێرد: سەرەتا هەزاران کۆتری سپی و شین و مۆری

هەڵنیشتووم دی. کە سەریان خستبووە ژێر باڵ،

هێشتا خەویان.. بە سامالەوە ئەبینی.

بێ دەنگیەکی سامدار بوو.

بێ دەنگیەك قوڵ بە وێنەی هەناوی شاخ

شەم: قسەی کوێخا، خەنجەرەکەی سەر دڵی من

هەر یەك قسەن. هەسانیشیان یەك هەسانە.

کۆتر کۆترەو، ئەوینیش تەنها ئەوینە،

ڕقیش.. ڕقە!.

پیرەمێرد: کە هەتاو هاتە ژوورەوە هەزار تیرێژی

ڕەنگاوڕەنگ لە هەناوی ئەم شاخەدا بوون بە بارانی مرواری و بەسەر ولاتی کۆترو بەرددا بارین، کە هەتاو هاتە ژوورەوە کۆترەکان چاویان کردەوە، وەك پێی بڵێین: بەخێرهاتی!. من لە ئاسمانی بەردیندا لە هەوادا ڕاوەستابووم. چاوەڕوانی ئەم ساتە بووم پۆلە کۆتر بەرەو کونی کەللەی چیا، بەرەو پەنجەرەی خۆرەتاو باڵیان گرت و منیش کەوتمە دار ڕاوەشان بە چوار دەورا تێلاّم وەشان، دەنگدانەوەی گڤەی دارو دەنگدانەوەی شەقەی باڵ و دەنگدانەوەی گمەگمی ناو مەملەکەتی کۆترەکان، گرمەگرمی

هەوری بەدو لە سەرەوەیش بانگی کوێخاو قیژەی کوێخا هەموو ئەچوون بە ناویەکدا. منیش لەناو ئاسمانی بەریندا، هەر دارەکەم ڕائەوەشان!

شەم: لەو کاتەدا من بە چاوی ڕۆح ئەمبینی

خوێنی چەندین کۆترت ڕژان.

من بە چاوی ڕۆح ئەمبینی

چۆن دارەکەت سوور هەڵگەڕا..

من بەچاوی دڵ ئەمبینی.. جارێکی تر

خوێنی من و کۆترت

تێکەڵ کردەوە بەیەکتر!.

لەوکاتەدا من بەچاوی ڕۆح ئەمبینی

باڵی کۆتر باسکی من و

چاوەکانیان چاوی من بوون!.

کاکە لاو: هەموو جارێ من بەچاوی ڕۆح ئەیبینم

(شەم)یش بۆتە تیتڕواسکی و

خۆی هەڵئەکێشێ لە چەمی عاشقان و

ئەوسا بەرەو لای من ئەفڕێ!.

(وچان)

پیرەمێرد: من بەردەوام

هەر دارەکەم ڕائەوەشان

پۆلە کۆتر تەواو نەبوون. چەندیان مردن. چەندیان کەوتن. تەواو نەبوون. ئەم کونە شاخە پایتەختی مەملەکەتی کۆترەکانە. ناو ئەم

هەناوی بەردانە شارە گمەو شارە خوێندنی ئەوانە هەزاران پۆل
بەدوای یەکدا ئەهاتن و، شەقژن، بووبوو بە ڕەشەبا جەستەی
منیش بەنێوانی سەرو خواردا هەڵواسرابوو. هەر ئەهاتن و ئەکەوتن و
هەڵ ئەفڕین و ئەهاتنەوەو ئەکەوتنەوەو من لێم ئەدان...
ئەهاتنەوە.. ئەکەوتنەوە.. لەیەك ساتدا سەدان دەنووك وەکوو
بارانی دەرزیی بێ یان ڕەهێڵەی نووکە نەشتەر بەسەر جەستەمدا
ئەباری و لەدەم و چاوما ئەباری و.. بێژەنگێکی ئاگر بووم و
هەڵواسرابووم

شەم: لەو ساتەدا رۆحی منیش
بوو بوو بە کۆترێکی سپی
کونە کۆترو کەوتبووە سەر شنەی خەندە
ڕۆحی منیش لە خۆشیاندا
بوو بە گەڵای دەم (با)یەکی
ئەو کێوانەو کەوتە سەما!

ژنی (1): بە یادی ئەو!
دارسنەوبەری حەوشەمان..
ناو ناوە (شەم)..

ژنی (2): بە یادی ئەو
هەموو ساڵێ جارێ..
مانگی چواردە دێتە سەر (کەل)ەکەی ئەوبەر.
تۆزێك ئەگری و لە پڕێکدا ئاوا ئەبێ!.
(وچان)

پیرەمێرد: بارانی دەرزی و
ڕەهێڵەی نووکە نەشتەر
بەسەر مندا هەر ئەبارێ و هەتا ئەهات
زیادی ئەکرد، شەستی ئەکرد..
دەمامکی دەم و چاوی هەڵبەستراوم
پەڕۆیەکی ونجڕ ونجڕ.. جلەکانم..
هەموو ئەندامێکی جەستەم کەوتنە بەر نووکی دەنووکی
وەکوو پەنگر. لە ڕوخسارما، لە چاوانما
ئازار بروسکەی دایەوەو بارانی خوێنم داباری و
هەردوو بیلبیلەی چاوانم هەڵکۆڵران و
هەڵوەرینە قوڵایی ناو مەملەکەتی کونە کۆتر
ئاوا کوێربووم.